

«Jeg er asylsøker for å være meg!»

*En kvalitativ studie blant skeive asylsøkere på intervju med
Utlendingsdirektoratet/Utlendingsnemnda*

Mathea Homme

Innlevert som masteroppgave ved Psykologisk Institutt

Universitetet i Oslo

Mai 2022

Sammendrag

Forfatter: Mathea Homme

Tittel: «Jeg er asylsøker for å være meg!»: En kvalitativ studie blant skeive asylsøkere på intervju med Utlendingsdirektoratet/Utlendingsnemnda

Veileder: Bente Træen

Forskningsspørsmål: Hvordan opplever skeive asylsøkere intervjusituasjonen med UDI og/eller UNE? Hvordan opplever de kommunikasjonen med ansatte som intervjuer dem? Hvilke faktorer mener skeive asylsøkere selv er sentrale for å ivareta dem under intervjusituasjonen?

Metode: Dette er en selvstendig, empirisk oppgave med et eksplorerende design. Datamaterialet ble innhentet gjennom dybdeintervjuer med 9 homofile cismenn og 1 transmann med en gjennomsnittsalder på 29 år. Alle informantene hadde gjennomført sitt asylintervju med UDI og/eller UNE. Ved bruk av tematisk analyse ble det identifisert tre temaer i datamaterialet.

Resultater: Tema 1, «Stressorer i forbindelse med intervjusituasjonen», omhandler informantenes tidligere erfaringer før intervjuet og opplevelsen av å være på intervjuet. Tema 2, «Betydningen av stadier i erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet», handler om hvordan ulike stadier av selvaksept syntes å påvirke informantenes kommunikasjon om egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Tema 3, «Taushetsplikt og tolkeproblematikk», tar for seg hvordan informantenes mistillit til intervjuers og tolkens taushetsplikt påvirket kommunikasjonen om seksuell identitet eller kjønnsidentitet.

Konklusjon: Oppgaven konkluderer med at ulike stadier av selvaksept av egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, mistillit til overholdelse av taushetsplikt og tilstedeværelse av tolk fra samme kulturområde som asylsøkeren, kan redusere åpen kommunikasjon om egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på asylintervjuet. Det understrekes at skeive asylsøkere bør forstås som ressurssterke mennesker hvor det er de sosialt påførte stressorene som i utgangspunktet bidrar til psykiske belastninger. Med utgangspunkt i informantenes formidlinger ble det utformet konkrete forslag for å bidra til å fremme ivaretagelse av skeive asylsøkere i intervjusituasjonen.

Forord

Først og fremst: en stor takk til alle informanter! Uten deres historier kunne ikke denne oppgaven blitt til. Deres bidrag i dette arbeidet er uvurderlig og uendelig viktig! Takk for alle historier dere har delt, takk for tilliten og takk for tiden deres. Deres integritet, kamp og mot er uten sidestykke. Det har vært en sann ære å møte dere! Tusen takk for samarbeidet.

Takk til Skeiv Verden, ansatte, medlemmer og frivillige. Takk for samarbeidet med dere og takk for en varm velkomst, vennlighet, åpenhet og tiltro. Takk til fagleder Krisztian Rozsa som har svart tålmodig på alle mine tusen spørsmål. Det har vært en bratt læringskurve, en glede, tankevekkende og meningsfullt å få komme tett på denne organisasjonen.

En stor takk til veileder Bente Træen som med sin varme og positive, konstruktive og raske tilbakemeldinger har gitt meg spillerom og gode råd når jeg har trengt dem som mest. Det har vært en sann glede å ha deg som veileder og møtet med deg har gitt meg en følelse av at «alt er mulig». Takk Bente for at du tok oppgaven min på alvor og takk for muligheten til å jobbe med noe jeg brenner for med en inspirerende bauta som deg i ryggen.

Takk til mor som har forsikret meg med sine miniutbrudd om at «jammen det ER jo interessant» når jeg har ringt hjem og vært mos i hodet. Takk for at du med mye latter og tålmodighet har hjulpet meg å dele opp endeløst lange setninger som blir så lange og kompliserte at det blir umulig å skjønne hva de betyr. Takk mor.

Sist, men absolutt ikke minst: Takk til min fantastiske samboer som har holdt meg oppe når jeg har rast over urettferdighet og ignoranse. Takk for forståelsen, tålmodigheten, trøsten når jeg har vært i stress-tåke og tilbud om enorme mengder stekt kjøttdeig med tacokrydder. Takk for at du er deg.

Innholdsfortegnelse

Introduksjon	1
Begrepsavklaringer.....	1
Fra kriminell kjærlighet til større aksept av skeive i Norge	2
Skeive asylsøkere	3
Ulik saksgang for asyl i Norge basert på opprinnelsesland	4
Saksbehandlers vurderinger av skeive asylsaker	4
Tidligere forskning	5
Skeiv identitet som sosial determinant.....	5
Sårbarhetsfaktorer i migrasjonsprosessen	6
Sårbarhetsfaktorer i intervjusituasjonen.....	7
Teoretiske perspektiver	9
Seksuelle scripts	9
Skeive seksuelle scripts (asylsøkere)	10
Minoritetsstressmodellen	10
Problemstillinger	12
Metode	13
Valg av kvalitativ metode.....	13
Utvalg og rekrutteringsprosess.....	14
Intervju og intervjukontekst	15
Databehandling.....	16
Behandling og lagring av data.....	17
Ivaretagelse ved sensitive temaer under intervjuene.....	18
Tematisk analyse	18
Identifisering av temaer.....	19
Resultater og Diskusjon	19
Tema 1: Stressorer i forbindelse med intervjusituasjonen	19
<i>Frykt for familien</i>	20
<i>Behov for å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet</i>	22
<i>Usikkerhet i forbindelse med intervjuet og migrasjon</i>	25
<i>Prestasjonsangst</i>	27
Tema 2: Betydning av stadier i erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet	28
<i>Erkjent, åpen seksuell identitet</i>	29
<i>Indre kamp om åpenhet</i>	30

<i>Akkurat erkjent</i>	32
<i>Lunsjpausen - tilbake i skapet</i>	33
Tema 3: Taushetsplikt og tolkeproblematikk	35
<i>Frykt for myndighetspersoner og beskyttende lovverk</i>	36
<i>Tolk fra samme kulturområde</i>	38
<i>Tolk fra et annet kulturområde</i>	41
<i>Religiøse symboler</i>	43
Oppsummerende diskusjon	45
Konklusjoner	47
Videre forskning.....	47
Implikasjoner for praktisk arbeid med skeive asylsøkere	48
Referanser	51
Vedlegg 1: rekruterings flyer, norsk og engelsk	63
Vedlegg 2: intervjuguide, norsk og engelsk	64
Vedlegg 3: informasjonsskriv og samtykkeskjema, norsk og engelsk	67
Vedlegg 4: Etisk vurdering NSD	74
Vedlegg 5: Etisk vurdering Psykologisk Institutt	77

Introduksjon

Seksuelle helse innebærer å ha et emosjonelt, mentalt og sosialt velvære i relasjon til seksualitet (World Health Organization, 2006). Positive og respektfulle tilnærminger fri for diskriminering er videre avgjørende for seksuell helse. Menneskers seksuelle rettigheter er anerkjent for å være en del av menneskerettighetene og er også avgjørende for opprettholdelse av seksuell helse. Seksuelle rettigheter omhandler blant annet at mennesker har rett til å fritt velge sin partner uten å oppleve diskriminering knyttet til sitt partnervalg (World Health Organization, 2006). Sammenlagt medfører dette at eventuelle brudd på seksuelle rettigheter samtidig er et brudd på menneskerettighetene.

I store deler av verden praktiseres ikke menneskers seksuelle rettigheter dersom individer velger seksuelle partner(e) av samme kjønn. I 2020 kunne hele 30 land straffe seksuelle handlinger mellom samtykkende, voksne mennesker av samme kjønn med fengsel opp til 8 år (Mendos et al., 2020, s. 331). Hele 27 land straffer seksuelle handlinger mellom voksne mennesker av samme kjønn med fengsel fra 10 år til livstid. Hele 5 land kan få innført dødsstraff, og 6 land har innført dødsstraff for samme-kjønns seksualitet. Dette innebærer at hele 68 land ikke bare bryter menneskerettighetene ved å nekte mennesker sine seksuelle rettigheter til fritt valg av partner, men samtidig kriminaliserer enkeltindividers valg av seksualpartner gjennom nasjonale lovverk.

Begrepsavklaringer

Kjønnsidentitet. Begrepene cisperson og transperson fremhever at alle mennesker har en kjønnsidentitet (Bufdir, 2017). Cispersoner identifiserer seg med det biologiske kjønn de ble tildelt fra fødselen, for eksempel vil en person som ble tildelt kjønn kvinne ved fødselen og som også identifiserer seg som en kvinne, kalles en ciskvinne. I kontrast refererer transperson til at individer identifiserer seg med et annet kjønn enn det biologiske kjønn de ble tildelt fra fødselen (Lescher-Nuland & van der Ros, 2021). For eksempel vil en person som fikk tildelt det biologiske kjønn kvinne ved fødselen, men som har en mannlig kjønnsidentitet kalles en transmann. Transpersoner kan både identifisere seg som kvinne eller mann, men også som et tredje kjønn. Transpersoner kan også ønske å ikke å definere seg som et kjønn overhodet. Transpersoner kan på denne måten utfordre oppfatningen om at det kun eksisterer to kjønn (mann og kvinne).

Seksuell identitet. Seksuell identitet skiller seg fra kjønnsidentitet ettersom kjønnsidentitet refererer til det kjønnnet mennesker forstår seg selv som, mens seksuell identitet omhandler det kjønnnet man er tiltrukket av og ønsker å være i et parforhold med (Almås, 2020). Betegnelsen *LHBT* refererer til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner (Bufdir, 2018). LHBT henviser dermed både til mennesker med en seksuell identitet og/eller kjønnsidentitet som regnes å være minoriteter fra den øvrige, heteroseksuelle befolkningen. Mennesker innad i de ulike undergruppene i LHBT betegnelsen har ulike karakteristikk, men de har likevel sammenfallende utfordringer ved at de er særlig utsatt for diskriminering på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Videre kan begrepet *skeiv* benyttes som et paraplybegrep synonymt til LHBT (Bufdir, 2015). «Skeiv» er hentet fra det engelske uttrykket *queer* (Kristiansen, 2022). Begrepet *skeiv* kan også brukes av mennesker som ikke identifiserer seg med som lesbisk, homofil, bifil (LHB) og som opplever at inndelingen av egen seksualitet ikke passer inn i «båsene» lesbisk, homofil eller bifil. *Skeiv* benyttes også om mennesker som ikke passer inn i oppfatningen om at det kun finnes to kjønn (mann og kvinne). Dermed utfordres normer for kjønn og seksualitet både av begrepet *skeiv* og av transpersoner som ikke identifiserer seg med et kjønn, eller identifiserer seg med et tredjekjønn. Oppgaven vil heretter benytte begrepet *skeiv* som samlebetegnelse på mennesker som identifiserer seg som lesbisk, homofil, bifil, transperson, interkjønn eller *queer*, og andre ikke-heteroseksuelle identiteter (LHBTIQ+).

Asylsøkere og flyktninger. Asylsøkere er mennesker som har søkt asyl i et annet land enn sitt opprinnelsesland (FN-Sambandet, 2022). Når det fastslås at asylsøkeren ikke kan dra tilbake til opprinnelseslandet, blir asylsøknaden godkjent og asylsøkeren gis flykningsstatus.

Fra kriminell kjærighet til større aksept av skeive i Norge

Statsminister Støre ga 20. april 2022 en offisiell unnskyldning på statskanalen NRK for at norske myndigheter tidligere kriminaliserte og forfulgte skeive mennesker (Kohrami, 2022, 01:38- 02:21). Norge har vært gjennom en form for seksuell revolusjon de siste femti årene hvor folks holdninger har endret seg fra streng homonegativitet og undertrykkelse, til mer liberale holdninger til skeive (Jordåen & Berge, 2018). Frem til 1972 var homofili kriminalisert i Norge gjennom straffeloven § 213. Seksuell omgang mellom menn kunne straffes med inntil ett års fengsel (Tveter, 2019). I 1981 vedtok Stortinget at diskriminering på grunn av seksuell identitet var straffbart (Stortinget, 2022). Retten til at to personer av samme kjønn kunne inngå i registrerte partnerskap ble vedtatt i 1993 (Stortinget, 2022). I 2008 ble partnerskapsloven opphevet, og ekteskapsloven ble endret til at også partnere av samme kjønn

kunne gifte seg (Endringslov til ekteskapsloven, 2008, § 1). Fra 2000 ble forbudet mot diskriminering vedtatt i flere lover og i 2013 ble diskrimineringsloven om seksuell orientering utvidet til å omhandle flere arenaer (Diskrimineringsloven om seksuell orientering, 2013). Disse lovendringene har i stor grad bidratt til større likestilling mellom skeive og heteroseksuelle menneskers rettigheter.

Bufiles (2021) holdningsundersøkelser viser at en økende andel av den norske befolkning har fått en større aksept for homofile, lesbiske og bifile. For eksempel var det en stor nedgang i rapporterte negative holdninger til homofile, lesbiske og bifile mellom 2008 og 2013, mens det er flest negative holdninger til mennesker som utfordrer tokjønnsmodellen. Likevel ble det i 2021 registrert 959 enkeltstående eller overlappende hatmotiv bak 815 anmeldte hatmotiverte lovbrudd, hvor 18% av hatmotivene var knyttet til seksuell identitet og nesten 7% var knyttet til seksuell identitet og kjønnsuttrykk (Politidirektoratet, 2022, s. 38-39). Videre gjennomførte Statistisk sentralbyrå i 2020 en nasjonal spørreundersøkelse som inkluderte skeiv seksuell orientering og seksuell tiltrekning, og fant at skeive mennesker scorer lavere på livskvalitet, mestring og rapporterer flere psykiske belastninger, enn heterofile (Gram, 2021). Utviklingen i Norge fra 1972 til 2022 viser dermed en økt aksept av skeive mennesker i befolkningen både gjennom lovverk og holdninger, men at det fortsatt er behov for kunnskap og holdningsendrende arbeid rundt seksuell identitet og kjønnsidentitet for fremme god psykisk og fysisk helse blant skeive.

Skeive asylsøkere

Det kan være svært vanskelig for skeive mennesker å leve fritt og/eller oppsøke hjelp mot diskriminering fra offentlige instanser i land hvor nasjonale lovverk ikke beskytter dem mot dette (Amnesty International, u.å.). Skeive mennesker kan daglig oppleve sosial ekskludering, diskriminering, og/eller vold på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet (Amnesty International, u.å.). Dette medfører at skeive kan oppleve diskriminering fra både nasjonale lovverk og fra sosiale relasjoner. For å unngå forfølgelse i eget opprinnelsesland kan skeive mennesker søke beskyttelse i land som, ved lov, beskytter dem mot dette, slik som Norge. Skeive asylsøkere kan på samme måte som andre asylsøkere velge å flykte på grunn av krig eller naturkatastrofer, men årsaken kan også være et behov for å leve «ute av skapet» (Cerezo et al., 2014; Skinta & Nakamura, 2021). Asylsøkere som har blitt utsatt for diskriminering, forfølgelse og vold basert på deres seksuelle identitet og/eller kjønnsidentitet skiller seg fra andre grupper asylsøkere ved at familiemedlemmer i mange tilfeller har bidratt til diskrimineringen (Shidlo & Ahola, 2013). Dette innebærer sammenlagt

at skeive asylsøkere kan ha særlige negative erfaringer knyttet til sin identitet og samtidig ha særlig negative erfaringer knyttet til manglende sosial støtte.

Ulik saksgang for asyl i Norge basert på opprinnelsesland

Norge er en del av Det Europeiske Økonomiske Samarbeidsrådet (EØS) avtalen. Formålet med EØS-avtalen er at Norge, Island, Liechtenstein og EU-land former et indre, felles marked med like regler og plikter, slik som ved handel og bosetting (Regjeringen, 2021). Mennesker fra andre EØS-land har dermed rett til å arbeide, studere og bo i Norge. Dersom mennesker fra EØS-land skal oppholde seg i Norge over 3 måneder, må de søke registrering hos politiet og vise til et oppholdsgrunnlag, for eksempel en arbeidskontrakt (Utlendingsdirektoratet, u.å.).

Asylsøkere fra andre opprinnelsesland enn EØS landene må også registrere seg hos politiet, men ved søknad om bosetting må asylsøkerne fra disse landene i tillegg gjennom et asyLintervju med ansatte i Utlendingsdirektoratet (UDI) (Asylinfo, u.å.). Intervjuet er asylsøkerens mulighet til å fortelle om årsaken til behovet for beskyttelse i Norge, og hvorfor retur til opprinnelseslandet ikke er mulig. Videre skal det være en tolk til stede på intervjuet hvor tolken snakker asylsøkerens språk og norsk språk. UDIs formål med intervjuet er å innhente nok informasjon til å vurdere om asylsøkeren har rett til opphold i Norge (Utlendingsdirektoratet, 2020). UDI avgjør hvorvidt asylsøkeren får opphold eller avslag på sin asylsøknad (Asylinfo, u. å.). Dersom UDI avslår asylsøknaden kan asylsøkeren klage og saken blir da revurdert av UDI eller videresendt til Utlendingsnemnda (UNE), hvor UNE enten gir et endelig avslag eller godkjenning av søknaden (Utlendingsdirektoratet, u. å.). UNEs saksbehandlinger avgjøres som regel skriftlig av en nemdleder, men i saker hvor det er tvil om hvilken avgjørelse som er riktig, kan asylsøkeren innkalles for å forklare seg i et nemdmøte bestående av en nemdleder og to nemdmedlemmer (Utlendingsnemnda, 2017). Dette understreker at skeive asylsøkeres intervju med UDI og eventuelt UNE er av særlig betydning for eventuelt medhold i søknaden om asyl i Norge.

Saksbehandlers vurderinger av skeive asylsaker

Norges utlendingslov tar utgangspunkt i flyktningkonvensjonens definisjon av flyktninger og regner mennesker som flyktninger dersom de:

«har en velbegrunnet frykt for forfølgelse på grunn av etnisitet, avstamning, hudfarge, religion, nasjonalitet, medlemskap i en spesiell sosial gruppe eller på grunn av politisk oppfatning, og er ute av stand til, eller på grunn av slik frykt er uvillig til, å påberope

seg sitt hjemlands beskyttelse, jf. flyktningkonvensjonen 28. juli 1951 artikkel 1 A og protokoll 31. januar 1967» (Utlendingsloven, 2008, § 28 a).

Dersom et menneske anses som flyktning ut fra denne definisjonen har de rett til beskyttelse i Norge. Det fremkommer av definisjonen at asylsøkerens evne til å kommunisere sin opplevde frykt for forfølgelse på en måte som fremstår som velbegrunnet overfor saksbehandlere i UDI/UNE, er avgjørende for utfallet av asylsøknaden. Betydningen av asylsøkernes intervju med UDI/UNE er derfor av stor betydning.

I 2012 vedtok høyesterett i en dom over en iransk, homofil mann som hadde søkt asyl i Norge at det ikke kan kreves at mennesker skal leve «i skapet» i opprinnelseslandet for å unngå forfølgelse (Rt 2012). Dommen har medført at ansatte som intervjuer skeive asylsøkere i større grad enn tidligere må ta stilling til troverdigheten i om asylsøkeren er skeiv, i stedet for å fokusere på om asylsøkeren risikerer å bli avslørt som skeiv i opprinnelseslandet (Frøjd, 2017). Høyesterett avgjorde i 2012 fremgangsmåten for UDIs saksbehandlere som vurderer asylsøknader på grunn av seksuell identitet eller kjønnsidentitet (Utlendingsdirektoratet, 2018). Fremgangsmåten omhandler blant annet tilrettelegging av intervjuet, og i overenstemmelse med høyesterettsdommen er det ikke er gyldig grunn å avslå skeive asylsøknader fordi asylsøkeren kan velge å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i opprinnelseslandet. UDIs retningslinjer for saksbehandlers intervjuer av skeive asylsøkere, innebærer bevisstgjøring om at skeive asylsøkere kan være særlig sårbare på intervjuet på grunn av tidligere smertefulle erfaringer knyttet til deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet (Utlendingsdirektoratet, 2018). Retningslinjene viser også til at intervjuerne bør imøtekomme asylsøkernes eventuelle ønske om bytting av tolk der det er mulig, og ved behov kan også telefontolk benyttes.

Tidligere forskning

Skeiv identitet som sosial determinant

Sosiale determinanter for helse refererer til hvordan sosiale bakgrunnsfaktorer, slik som alder, kjønn, utdanning, etnisk opprinnelse og sosioøkonomisk status, eller normative føringer og politikk på et samfunnsnivå, påvirker mennesker helseutfall på ulik måte (World Health Organization, u.å.). Logie (2012) argumenterer for at seksuell identitet bør forstås som en sosial determinant i WHO's definisjon, ettersom faktorer slik som normative føringer eller sosial status assosiert med å ha en skeiv seksuell identitet påvirker individets helse. Studier viser at psykiske belastninger slik som angst og panikkanfall (Cochran, 2009), og risiko for

selvmord (King et al., 2008) i større grad er assosiert med å tilhøre en seksuell minoritet i forhold til tilhørighet ilt den heterofile majoritetsgruppen. Pega og Veale (2015) argumenterer for at også transpersoners kjønnsidentitet kan forstås som en sosial determinant ettersom diskriminering og transfobi fører til sosial ekskludering av transpersoner og samtidig sosial inkludering for cispersoner. Dermed påvirker ikke transpersoners kjønnsidentitet i seg selv redusert helse, men det sosialt skapte stigmaet knyttet til transpersoners kjønnsidentitet, fører til at denne gruppen er særlig utsatt for redusert psykisk helse i forhold til cispersoner (Pega & Veale, 2015).

En amerikansk undersøkelse av psykisk helse blant skeive asylsøkere fant at asylsøkere som hadde blitt forfulgt på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i opprinnelseslandet, rapporterte høyere forekomst av seksuell vold, suicidale tanker og forfølgelse fra egne familiemedlemmer i forhold til andre asylsøkere (Hopkinson et al., 2017). Skeive flyktnings traumatiske opplevelser knyttet til seksuell identitet eller kjønnsidentitet i opprinnelseslandet kan bidra til psykiske belastninger som videre bidrar til redusert tilpasning i form av tilegning av språk, arbeid og sosial isolasjon i vertslandet (Cheney et al., 2017). Følgelig kan skeive asylsøkere ha behov for ivaretagelse tilpasset denne gruppens unike behov (Cheney et al., 2017; Hopkinson et al., 2017). Ivaretagelse av skeive flyktnings kan videre bidra til økt tilpasning til vertslandet og på denne måten bidra til å redusere sosial ulikhet i helse i den øvrige befolkningen.

Sårbarhetsfaktorer i migrasjonsprosessen

Det eksisterer lite forskning på skeive flyktnings (Golembe et al., 2021) og litteratur forøvrig som undersøker hvilke helsemessige utfordringer skeive flyktnings og skeive asylsøkere har (Piwowarczyk et al., 2016). Likevel viser studier at skeive flyktnings kan oppleve vedvarende diskriminering i selve migrasjonsprosessen, både fra andre flyktnings og fra ansatte som jobber med migrasjon. De kan også være sårbare for symptomer knyttet til post-traumatisk stress (PTSD) (Alessi et al., 2018). En oversiktstudie (Alessi et al., 2021) over opplevelser av vold og overgrep blant skeive migranter deler migrasjonsprosessen inn i 5 faser; 1) avreise fra opprinnelseslandet, 2) selve reisen, 3) møtet med migrasjonsmyndigheter, 4) ankomst i vertslandet og 5) retur til opprinnelseslandet. Alessi et al., (2021) argumenterer for at skeive migranter kan være særlig utsatt for trusler knyttet til hver fase, for eksempel tortur i opprinnelseslandet før avreise, seksuelle overgrep eller ydmykelses fra andre flyktnings under reisen eller i mottaksapparatet, og marginalisering, diskriminering og trusler i vertslandet. Opplevelsene i de enkelte fasene kan på ulike måter føre til psykiske

belastninger og på denne måten ha en kumulativ, negativ påvirkning på skeive migranternes mentale helse. Skeive migranter kan videre oppleve psykiske belastninger slik som depresjon, selvmordsfare, post-traumatisk stress syndrom (PTSD) og sosial isolasjon i vertslandet. Alessi et al (2021) oversiktstudie viste at i vertslandet kunne migrantenes mestringsstrategier av de psykiske belastningene noen tilfeller være uheldige, slik som overdrevet alkoholmisbruk. Imidlertid viste flere migranter til mestringsstrategier slik som å normalisere opplevde overgrep for å unngå å forstå seg selv som et offer, eller avvise sin tidligere religiøse bakgrunn ettersom de nå stod fritt til å velge sin religiøse overbevisning.

Sårbarhetsfaktorer i intervju situasjonen

Seksuell identitet kan ikke direkte observeres og har heller ingen universelle kjennetegn. Dermed avhenger utfallet av asylsøknaden av at skeive asylsøkere selv formidler sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på asylintervjuet (Millbank, 2009). Dersom asylsøkerne har skjult sin seksuelle identitet i opprinnelseslandet, kan bevisene for tilhørighet i en «spesiell sosial gruppe» i særlig grad være basert på asylsøkernes formidlinger av egne opplevelser og emosjoner. Dette medfører at asylsøkerens troverdighet som skeiv i særlig grad er påvirket av kommunikasjonen mellom asylsøkeren og intervjueren, og asylsøkerens åpenhet rundt egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Dette kan være utfordrende både for skeive asylsøkere og saksbehandlere.

Asylsøkernes kommunikasjon på asylintervjuet innebærer at de må hente frem tidligere opplevelser som begrunner deres behov for beskyttelse på en troverdig måte. Gjenhenting av minner er påvirket av emosjonene som er knyttet til hendelsen (Cohen, 2001). Faktorer slik som traumer, stress eller depresjon kan påvirke hukommelsen, slik at asylsøkeres formidling av eget behov for beskyttelse ikke kommer frem på en tilstrekkelig sammenhengende måte på asylintervjuet (Cohen, 2001; Hersh, 2015). Skeive migranter som tidligere har vært utsatt for ulike former for vold på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet kan ha særlige psykiske utfordringer som konsekvens av opplevd forfølgelse (Shidlo & Aloha, 2013). Menneskets overlevelse av slike traumer kan i noen tilfeller føre til fornektelse, eller til at minner fra disse hendelsene blir lagret i hjernen som bilder, lyder, lukter eller lignende (Shidlo & Aloha, 2013). Dette kan føre til at flere skeive asylsøkere kan ha vanskeligheter med å kommunisere årsakene til at de søker beskyttelse til myndighetene. Cohen (2001) argumenterer for at manglende sammenheng i asylsøkernes formidlinger ikke bør gå på bekostning av asylsøkernes troverdighet i deres behov for beskyttelse.

En metaanalyse av saksbehandleres vurderinger av skeive asylsaker understreker at troverdighetsvurderinger av asylsøknader basert på seksuell identitet eller kjønnsidentitet er svært utfordrende (Selim et al., 2021). Asylsøkernes gjenhenting av tidligere opplevelser og/eller bruk av tolk kan påvirke kommunikasjonen saksbehandlerne må benytte for å vurdere skeive asylsøkeres troverdighet. Tidspres og et stort antall formidlinger av traumatiske opplevelser kan bidra til at saksbehandlere blir emosjonelt utmattet og på denne måten får redusert evne til empati for den enkelte asylsøker. Videre kan skeive asylsøkere i mange tilfeller måtte benytte tolk med homofobiske holdninger, og intervjues av saksbehandlere som har utilstrekkelig kunnskap om skeiv tematikk og dermed mangler en sensitiv tilnærming (Tschalaer, 2020). For å fremme en sensitiv tilnærming til skeive asylsøkere er det et behov for mer kunnskap om skeiv seksuell identitet og kjønnsidentitet blant ansatte som intervjuer skeive asylsøkere (Milbank, 2009)

Saksbehandleres sosiokulturelle forståelser av hvordan skeive mennesker «er» kan også påvirke troverdigheten over hvorvidt asylsøkeren er skeiv og dermed avgjørelser av asylsøknader på grunn av seksuell identitet eller kjønnsidentitet (Selim et al., 2021). Fra et norsk perspektiv viser en kvalitativ studie av saksbehandlere i UDI hvordan saksbehandleres normative forståelser av seksuell identitet kunne påvirke asylsøkernes troverdighet (Akin, 2015). Flere informanter rapporterte at de hadde mottatt UDIs retningslinjer for intervjuer av skeive asylsøkere, men at de vektla asylsøkernes egne refleksjoner rundt det å være skeiv. En annen kvalitativ studie (Akin, 2017) viser hvordan skeive asylsøkere forsøkte å oversette egen seksualitet til en norsk eller vestlig forståelse av hva seksuell identitet «er» for å fremme troverdighet i sin asylsak. Til sammenligning vektla saksbehandlerne i UDI asylsøkernes opplevde stigmatisering og traumatiske hendelser knyttet til deres seksuelle identitet. Disse studiene viser hvordan saksbehandlere i UDI vektlegger skeive asylsøkeres egne refleksjoner rundt egen seksualitet i intervjusettinger. Dette understreker hvordan skeive asylsøkere kan uttrykke andre egenskaper i sin beskrivelse av seksuell identitet eller kjønnsidentitet, enn egenskapene saksbehandlere ved UDI/UNE vektlegger på asylintervjuet. Dermed kan skeive asylsøkeres troverdighet påvirkes av intervjuerens og asylsøkerens ulike sosiokulturelle forståelser av hva skeiv seksuell identitet eller kjønnsidentitet «er».

Det kan være utfordrende å svare på spørsmål om egen seksualitet fra ukjente mennesker i en offentlig instans. Dette gjelder i særlig grad skeive asylsøkere som forstår sin egen seksuelle identitet ut fra negative føringar i opprinnelseslandet og derigjennom fornekte egen seksuelle identitet (Hersh, 2015). Skamfølelser og/eller ubehag kan føre til at skeive

asylsøkere unngår å formidle seksuelle hendelser eller emosjoner knyttet til sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. I en kvalitativ studie om livssituasjonen blant 28 lesbiske, homofile, bifile og transpersoner med ikke-vestlig bakgrunn i Norge, oppga kun én informant sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet som årsak til søknaden om asyl (Elgvin et al., 2014, s. 122-123). Andre informanter rapporterte utrygghet og frykt for hvilke konsekvenser dette kunne føre til. Studier utført i senere tid viser på liknende måter at skeive asylsøkere rapporterer utrygghet omkring åpenhet om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i intervju situasjonen. Informanter i levekårsundersøkelsen «skeive med innvandrerbakgrunn» rapporterte ulike årsaker til opplevd utrygghet, slik som mistillit til tolken fra samme land og frykt for at familiemedlemmer ville få kjennskap til asylsøkerens seksuelle identitet eller kjønnsidentitet (Eggebo et al., 2018, s. 130-132). Likeledes rapporterte flere informanter i den kvalitative studien blant 41 skeive mennesker med innvandrerbakgrunn at frykt for at familien i opprinnelseslandet eller andre i deres etniske gruppe i Norge skulle få kjennskap til at de var skeive førte til at de ikke kunne være åpne under intervjuet (Stubberud & Eggebo, 2020, s. 116). Disse studiene viser at asylsøkernes mistillit til tolk og frykt for at familiemedlemmer eller andre i søkerens etniske gruppe i flere tilfeller har ført til manglende åpenhet om egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervju tidspunktet.

Teoretiske perspektiver

Seksuelle scripts

Sosiale og seksuell script teori tar utgangspunkt i at all sosial adferd reguleres av scripts som individet tilegner seg gjennom kultur- og gruppespesifikk sosialisering (Simon & Gagnon, 1986). Scripts er konseptualiseringer av sosial adferd og fungerer som sentrale retningslinjer for individets adferd og navigering i de sosiale omgivelsene. Scripts er organisert på de tre overordnede nivåene «kulturelle scenarioer», «interpersonlige scripts» og «intrapyskiske scripts». Relevansen av de enkelte overordnede nivåene vil likevel være forskjellige i ulike situasjoner ettersom sosiale situasjoner ikke er identiske. Dette innebærer at seksuell adferd blir ansett å være signifikant når andre i omgivelsene eller individet selv, gjennom erfaring, tillegger adferden en seksuell mening (Simon & Gagnon, 1986).

Kulturelle scenarioer fungerer som en overordnet forståelse av kollektivt delte meninger og roller (Simon & Gagnon, 1986). Kulturelle scenarioer gir også føringer for passende ytringer, steder og forventninger til følelser hos de involverte i samhandlingssituasjoner. Dermed er både adferd og hvilke sosiale settinger som ansees å

være seksuelle i særlig grad påvirket av lærte og internaliserte sosiokulturelt delte budskap (Frith & Kitzinger, 2001).

Interpersonlige scripts viser til at individers adferd i en gitt situasjon er påvirket av konteksten og samtidig er tett knyttet til kulturelle scenarioer (Simon & Gagnon, 1986). Dette forekommer ved at individet improviserer og tilpasser egen adferd, til situasjonen ut fra de tillærte, overordnede sosiale scriptene.

Intrapsykiske scripts refererer til individets interne håp, drømmer og ønsker om å delta i en situasjon (Simon & Gagner, 1986). Fantasier og symbolikk reorganiseres og tilpasses til individets håp og motivasjon for adferd. Likevel påvirkes intrapsykiske scripts av sosiale føringer ved at individet knytter egne fantasier og drømmer til sosiale meninger (Simon & Gagner, 1986).

Skeive seksuelle scripts (asylsøkere)

Som sosiale script bygger seksuell script teori på et sosialkonstruktivistisk rammeverk (Simon & Gagnon, 2003). Sammenhengen mellom seksuelle scripts og sosialkonstruktivisme er at mennesker gjennom sitt livsløp utvikler og tilegner seg seksuelle scripts og forståelser av kjønn gjennom kultur og gruppespesifikke sosialiseringprosesser (Herek, 1986). Dermed er forventet adferd knyttet til heterofile og homofile menns kjønnsroller sosialt konstruert innad i kulturer, og varierer også mellom kulturer (DeLamater & Hyde, 1998; Herek, 1986). Negative holdninger til homofili slik som homofobi kan på denne måten forstås ut fra kulturen eller samfunnets historie av inndelingen av heterofili og homofili (Herek, 1986).

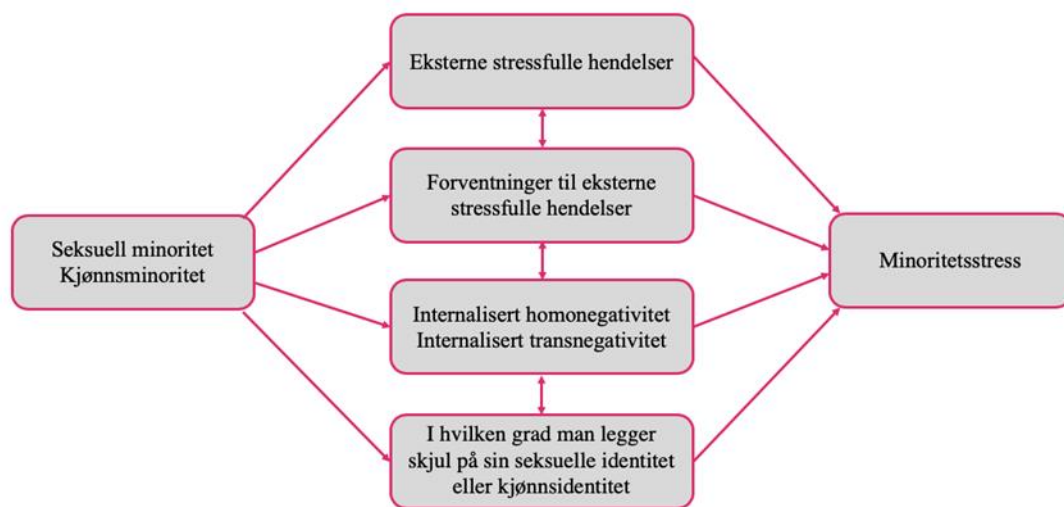
Ettersom kulturelle scenarioer legger føringer for konteksten mennesker lærer om egen seksualitet, vil også seksuelle handlinger som ansees å være ulovlige eller stigmatiserte påvirke individets forståelse av egen seksualitet (Wiederman, 2015). For eksempel vil et land som kriminaliserer seksuell samhandling mellom to menn, utgjøre konteksten homofile menn lærer at deres seksuelle identitet er ulovlig eller «feil» og at heteroseksuell samhandling er «riktig».

Minoritetsstressmodellen

Sosialt press og normative føringer fra majoritetsgruppen kan føre til særlige belastninger for medlemmer av stigmatiserte minoritetsgrupper (Dentato, 2012). Det er en sterk sammenheng mellom opplevd sosial undertrykkelse og redusert psykisk og fysisk helse, både blant etniske minoritetsgrupper (Nadal et al., 2014) og seksuelle minoritetsgrupper (King et al., 2008; Lee et al., 2017). Minoritetstress refererer til hvordan slik sosial undertrykkelse

og diskriminering kan bidra til at individer som tilhører en stigmatisert gruppe kan få høyere forekomst av psykiske belastninger i forhold til mennesker som ikke tilhører en stigmatisert gruppe (Meyer, 1995, 2003).

Meyers (2003) minoritetsstressmodell er et konseptuelt rammeverk for å forstå hvordan de fiendtlige omgivelsene stigma, diskriminering og fordommer kan føre til stressende omgivelser og psykiske belastninger blant skeive mennesker. Ifølge Meyers modell er det fire prosesser som er særlig knyttet til skeive menneskers minoritetsposisjon;

Figur 1. Fra Meyer (2003) fire faktorer involvert i opplevelsen av minoritetstress.

Eksterne stressende hendelser handler om stressorer omgivelsene påfører slik som diskriminering, ulike former for vold, kriminalisering av skeiv seksualitet eller andre stressorer direkte knyttet til gruppens minoritetsstatus (Meyer, 2003).

Forventninger til eksterne stressfulle hendelser refererer til hvordan skeive mennesker har lært seg å forvente stigmatisering og sosial avvisning fra majoritetsgruppen (Meyer, 2003). Forventningen kan føre til årvåkenhet for å unngå diskriminering og vold. Videre kan økt opplevd stigma føre til kronisk stress ettersom skeive mennesker kan oppleve et større behov for å være årvåkne for å unngå vold (Meyer, 1995). Forventning om stigmatisering kan også føre til frykt og videre reduserte prestasjonsevner og økte emosjonelle reaksjoner.

Internalisert homonegativitet og/eller transnegativitet blant skeive personer er den mest subjektive og derfor den mest skjulte faktoren hvor individet har internalisert de negative sosiale føringene mot skeive mennesker til å også gjelde forståelsen av eget selv (Meyer, 2003). Når individer vokser opp i omgivelser som ikke aksepterer homofili eller

transpersoner, vil individet benytte de sosialt skapte, negative holdningene mot homofili til å forstå egen skeive seksualitet (Meyer, 1995). Dette kan sees i sammenheng med seksuelle script hvor de kulturelle scenarioene utgjør konteksten for hvordan individer forstår sin egen seksualitet (Simon & Gagner, 1986; Wiederman, 2015). Internalisert homofobi og/eller transfobi kan få omfattende og vedvarende konsekvenser slik som redusert tilpasning til det videre livet, for eksempel utfordringer knyttet til seksuelle relasjoner og psykiske belastninger slik som rusmisbruk, depresjon eller selvmord (Meyer, 2003).

Graden av å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet handler om hvordan individet påvirkes av å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i møte med andre (Meyer, 2003). Skjuling kan være en mestringsstrategi for å unngå stigmatiserende konsekvenser slik som vold eller føle skam. Likevel kan det å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet være svært belastende ettersom det innebærer å stadig vurdere og overvåke egen adferd for eksempel gestikulering, klær og tale. Skjuling kan også innebære å redusere vennekretsen for å unngå å bli avslørt gjennom bekjentskap og å sensurere egne interessefelt. Dermed reduseres tilknytningen til andre skeive mennesker, som eller kunne bidratt til tilhørighet og økt psykisk velvære. Dette gjelder ikke nødvendigvis alle skeive ettersom en norsk studie fant at biseksuelle kvinner i større grad enn lesbiske, skjulte sin seksuelle identitet av frykt for stigmatisering fra andre skeive (Prell & Træen, 2018). Biseksuelle kvinner rapporterte også høyere forekomst av depresjon og angst enn lesbiske. Skjuling av seksuell identitet eller kjønnsidentitet som mestringsstrategi innebærer dermed frykt for diskriminering på den ene siden og et behov for integritet på den andre siden (Meyer, 2003).

Problemstillinger

Denne oppgaven undersøker skeive asylsøkeres opplevelse av å være på intervju med UDI/UNE. Det overordnede formålet er å bidra til kunnskap om ivaretagelse og helsefremming blant denne gruppen asylsøkere i intervjusituasjonen. Som følge av at det i dag eksisterer lite forskning på ivaretagelse av denne gruppen asylsøkere, tar oppgaven sikte på å bidra til å øke denne kunnskapen. For å undersøke skeive asylsøkeres opplevelser søker oppgaven å besvare de følgende tre problemstillingene:

- 1) Hvordan opplever skeive asylsøkere intervjusituasjonen med UDI og/eller UNE?
- 2) Hvordan opplever de kommunikasjonen med ansatte som intervjuer dem?

3) Hvilke faktorer mener skeive asylsøkere selv er sentrale for å ivareta dem i intervjusettingen?

Oppgaven retter seg mot å bidra med kunnskap om hvilke unike behov skeive asylsøkere kan ha i intervjusituasjonen og samtidig rette et fokus mot at skeive asylsøkere har andre behov enn andre asylsøkere. Oppgavens resultater kan ha nytteverdi for andre som jobber med skeive asylsøkere eller flyktninger, og ansatte i UDI og UNE i særdeleshett.

Metode

Valg av kvalitativ metode

Oppgavens formål var å undersøke skeive asylsøkeres subjektive opplevelser av intervjusituasjonen med UDI/UNE. Jeg ønsket å gå i dybden på informantenes refleksjoner rundt sine egne erfaringer. Derfor fant jeg det mest formålsnyttig å benytte en kvalitativ tilnærming. Kvalitative metoder brukes blant annet for å utforske meninger bak individets opplevelse av sosiale fenomener (Malterud, 2001), og formålet med kvalitative metoder er slik å undersøke hvordan mennesker forstår seg selv og gir mening til sin egen sosiale verden (Busetto et al., 2020). Videre kjennetegnes kvalitativ forskning ved åpne og fleksible fremgangsmåter for å undersøke ulike tema.

Undersøkelser av emner som det finnes lite eller ingen tidligere forskning på, benytter ofte et eksplorerende design (Rendle et al., 2019). Eksplorerende design kjennetegnes av brede forskningsmål med bruk av ustrukturerte eller semi-strukturerte intervjuguiden. For å undersøke skeive asylsøkeres opplevelser av intervjuet med UDI/UNE fant jeg det mest formålsnyttig å benytte et eksplorerende design.

Forskerens subjektive forståelsesramme vil ofte påvirke hvilke aspekter og temaer som identifiseres i datamaterialet (Braun & Clarke, 2006). Det er derfor sentralt at forskeren tydeliggjør bruk av teoretiske rammeverk og analysemetoder som bevisste valg gjennom forskningsprosessen. For å fremme en transparent analyse bør disse valgene kontinuerlig vurderes og begrunnes undervegs i analyseprosessen.

Denne oppgaven er skrevet ut fra et sosialkonstruktivistisk rammeverk. Ifølge sosialkonstruktivismen oppstår og endres individers kunnskap, forståelse av omgivelsene og forståelsen av seg selv gjennom sosial interaksjon med andre mennesker (Adams, 2006). Et slikt rammeverk muliggjør å undersøke hvordan mennesker forklarer og gir mening til egen sosiale verden (Gergen, 1985). Ifølge Berger og Luckmann (1966) består en sosialt delt virkelighet av tre prosesser som gjensidig påvirker hverandre; eksternalisering, objektivisering

og internalisering. Eksternalisering omhandler hvordan grupper, samfunn og kulturer skaper og opprettholder sin egen sosiale virkelighetsforståelse gjennom sosial deling av kunnskap. I objektiviseringsfasen endres denne kunnskapen fra å være sosialt konstruert til å bli persipert som objektiv kunnskap og sannheter. Deretter blir de objektive sannhetene internalisert tilbake i individet gjennom sosialisering.

For å tilnærme meg informantenes opplevelse av intervjusituasjonen med UDI/UNE tok jeg utgangspunkt i at de sosiokulturelle føringene i informantenes opprinnelsesland har påvirket informantenes oppfatning av egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Dette kan ha påvirket opplevelsen av å formidle egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Følgelig tar oppgaven utgangspunkt i at sosiale føringer slik som språk og kultur påvirker seksuell identitet eller kjønnsidentitet (Delamater & Hyde, 1998). Fenomener slik som forventet adferd eller uttrykk knyttet til skeiv identitet eller kjønnsidentitet forstås dermed også å være et sosialt produkt.

Prosjektet er godkjent og utarbeidet i henhold til etiske retningslinjer fra Norsk Senter for Forskningsdata (NSD) og internetisk komité ved Psykologisk Institutt (Se vedlegg 4 og 5).

Utvalg og rekrutteringsprosess

Utvalg. Utvalget består av 9 homofile cismenn og 1 transmann i alderen 21 til 44 år, med en gjennomsnittsalder på 29,2 år. Alle hadde søkt asyl i Norge og fortalte at deres opprinnelsesland var Syria, Kenya, Jemen, Sudan og Somalia. Blant informantene ønsket 1 å ikke oppgi sitt opprinnelsesland, men hans historie tydeliggjorde, på sammenfallende måter som de andre informantene, at det ikke var trygt å være homofil i landet han søkte beskyttelse fra. Blant informanter oppgav 7 at de hadde søkt asyl i Norge på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Imidlertid oppga 3 informanter at de hadde søkt asyl på et annet grunnlag, for eksempel på grunn av krig eller som politisk flyktning. I utvalget fortalte 8 informanter om sine opplevelser av intervjuet med UDI og 2 informanter fortalte om opplevelsene sine på intervjuet med UNE.

Informantene rapporterte at de hadde gjennomført sitt intervju med UDI/UNE enten i Norge, i sitt opprinnelsesland eller i et tredjeland. Informantenes ulike fremgangsmåter for å søke asyl tydet på at utvalget bestod av både kvoteflyktninger og ordinære asylsøkere. Alle informantene kom til Norge alene (uten familie) i tidsrommet mellom 2002 og 2021. Informantene var på intervjutidspunktet bosatt i området rundt Oslo, Bergen eller Trondheim.

Rekrutteringsprosessen foregikk i perioden oktober-desember 2021. Informantene ble rekruttert i samarbeid med foreningen «Skeiv Verden». Jeg deltok som frivillig på skeiv kafé som er et ukentlig arrangement. Her deltok jeg i mat tilbereding, oppvask, sosialisering og la ut flyers (se vedlegg 1) på bordene med informasjon om prosjektet og kontaktinformasjon for deltagelse i studien. Flere deltakere på kaféen viste særlig interesse for prosjektet. De deltok selv som informanter og/eller hjalp meg å rekruttere andre medlemmer eller bekjente som kunne være aktuelle. Noen informanter ble rekruttert under et tredagers seminar hvor medlemmer fra Skeiv Verdens lokallag i Bergen og Trondheim deltok.

Intervju og intervjukontekst

Intervjuet. Jeg benyttet dybdeintervjuer etter en semi-strukturert intervjuguide (se vedlegg 2) for å undersøke informantenes erfaringer og refleksjoner rundt intervjusituasjonen med UDI/UNE. Ved bruk av åpne spørsmål dekker semi-strukturerte intervjuer emner knyttet til forskningsspørsmålene, og er samtidig åpne for tilpasning til ny tematikk som kan dukke opp under hvert enkelt intervju (Barriball & While, 1994). I kontrast til intervjuformer med standardiserte spørsmål muliggjør fleksibiliteten i semi-strukturerte intervjuer å endre ord, men ikke meningen av spørsmålet. Dette muliggjør å gjennomføre og inkludere intervjuer på informanters andre eller tredjespråk. Under gjennomføringen av intervjuene ble intervjuguiden brukt som retningslinjer for å formidle meningen bak spørsmålene og å gi rom for informantenes formidlinger. Noen informanter formidlet i stor grad opplevelser som ikke omhandlet spørsmålene fra intervjuguiden. Disse informantenes formidlinger bar i stor grad preg av å springe i tid og sted og syntes også å være smertefulle for informantene. Dette kan kobles til ubearbeidede emosjoner (Bækkelund, 2015).

Kvalitative metoder kritiseres i mange tilfeller for å mangle validitet og for å være påvirket av forskerens subjektivitet (Anderssen, 2010). Ved bruk av intervjuer som innsamlingsmetode kan også informantenes svar bli påvirket av forskerens tilstedeværelse. På den andre siden kan validitet i kvalitative metoder sikres for eksempel ved at forskeren konstant sammenligner data gjennom hele analyseprosessen. Konstant sammenligning av data, slik som å sammenligne ett intervju med andre intervjuer, bidrar til at datasettet blir analysert som en helhet i stedet for at enkelte utdrag av datasettet analyseres ut fra seg selv. Dermed reduseres forskerens forutinntatte antakelser om datamaterialet og emner i datasettet kan lettere identifiseres. Videre er ikke kvalitative resultater generaliserbare på samme måte som resultater fra kvantitative undersøkelser, men kvalitative resultater kan likevel ha nyttig

overføringsverdi til andre lignende situasjoner eller bidra til å fremme nye forståelser av omgivelsene (Watts, 2014).

En fallgrube i semi-strukturerte intervjuer kan være at forskerens kan formidle implisitte forventninger til respondenten under sin utforsking av fremkommende temaer underveis i intervjuet (Barriball & While, 1994). Respondentens svar kan følgelig bære preg av forskerens forventninger («social desirability bias»). Slike forventninger kan være særlig sammensatte i intervjuer hvor intervjuer og respondent har ulike kjønn og ulike etniske bakgrunn. Likevel kan intervjuers fremtoning og oppførsel bidra til at respondenter kan slappe av og dermed redusere mulighetene for slike svar bias. Alle informantene identifiserte seg som menn. Under intervjuene var jeg særlig bevisst min egen fremtoning som hvit, norsk kvinne. Jeg forsøkte å skape en rolig atmosfære ved å ta med snacks og småsnakke om dagligdagse temaer før intervjuet startet. Jeg understreket videre at intervjuet var et samarbeid mellom informantene og meg og at informantenes formidlinger utgjorde grunnlaget for hele oppgaven. Under hvert intervju tilstrebet jeg å forholde meg rolig, lyttende og åpen. Dette falt mer naturlig etter det første og andre intervjuet, og jeg mener selv jeg lyktes i å opptre på en så lik nonverbal måte som mulig under hvert intervju. Under intervjuer hvor informantene plutselig åpnet seg om utpregede smertefulle opplevelser, valgte jeg å ikke legge skjul på at historiene deres påvirket meg slik som å få tårer i øynene, men jeg understreket heller ikke mine egne reaksjoner. Jeg forsøkte i alle tilfeller å validere informantenes emosjoner og vise respekt ved å la dem « snakke ut » når jeg tolket at noen opplevelser var viktige for dem å formidle. Etter båndopptakeren var skrudd av poengterte jeg informantenes styrker for å forsøke å fremme en form for opplevd mestring.

Intervjukontekst. De fleste intervjuene ble gjennomført på et reservert grupperom på Psykologisk Institutt. Noen informanter ønsket midlertid å gjennomføre intervjuet på OsloMet eller i Skeiv Verdens lokaler. Intervjuer på OsloMet ble utført ved at informantene og jeg ble enige om hvilket rom som var tilstrekkelig avsidesliggende og lydtett. Skeiv Verden stilte «terapirommet» i sine lokaler til disposisjon for intervjuer av informanter. Dette muliggjorde å imøtekomme informantenes ønske om intervju på ulike steder av byen. Intervjuene foregikk i alle tilfeller i avskjermede, lydtette rom uten innsyn.

Databehandling

Transkripsjon. Intervjuene ble transkribert i Tjenester for Sensitive Data (TSD) i forkant av analysen. Intervjuene ble ikke transkribert fonetisk, men inkluderer informantens lyder slik som sukk, gråt, pauser, latter med mer. Informantene ble intervjuet på norsk og/eller

engelsk språk. Ettersom denne oppgaven er skrevet på norsk, ble utsagn fra informanter som ble intervjuet på engelsk oversatt til norsk av meg. Oversettelsen be nøye utført for etter beste evne å ivareta informantenes meninger. Noen av sitatene er redigert for å øke lesbarheten uten at meningen i sitatene er endret. Enkelte ord i informantenes sitater ble uthevet i kursiv for å understreke enkelte ord informantene selv la trykk på under intervjuene.

Som forsker opplevde jeg transkripsjonsprosessen som emosjonelt belastende fordi jeg i større grad enn under intervjuene forstod hva informantenes opplevelser bestod av, og at mange smertefulle opplevelser fortsatt var utfordrende for dem å håndtere. I mange tilfeller kan transkribering ansees som en relativt teknisk prosedyre (Dickson-Swift et al., 2007). Til sammenligning kan transkribering av intervjuer som omhandler sensitive temaer oppleves belastende for forskeren. Etske godkjenninger i forkant av denne oppgaven omhandlet ivaretagelse av informantene, men ikke ivaretagelse av meg som student. Jeg var ikke forberedt på å håndtere mine egne reaksjoner under transkriberingsprosessen. Som følge av dette vil jeg understreke at etiske godkjenninger i fremtiden bør inneholde en plan for ivaretagelse av forsker eller student ved kvalitative undersøkelser som undersøker mennesker i særskilte vanskeligstilte situasjoner.

Behandling og lagring av data

Ifølge Universitetet i Oslo (UiO) klassifiseres dataene i dette prosjektet som «røde» ettersom de inneholder sensitive opplysninger om seksuell orientering og helseopplysninger (Universitetet i Oslo, 2020). UiOs lagringsguide viser til at røde data skal lagres i TSD (Universitetet i Oslo, 2021). Intervjuene ble følgelig tatt opp ved bruk av Nettskjemas diktafon app og sendt til kryptert lagring i TSD. Intervjuene ble lyttet til og transkribert inne i TSD. Hvert intervju ble gitt en kode hvor kodelisten ble oppbevart separat fra intervjuene inne i TSD. Kodene ble siden byttet ut med engelskspråklige pseudonymer for å ivareta informantenes anonymitet videre i analysen. Alle informantene identifiserte seg som menn og pseudonymene er følgelig maskuline. Alle informantene skrev under på et fysisk informasjonsskriv (se vedlegg 3). Informantene beholdt deler av informasjonsskrivet som inneholdt deres rettigheter og kontaktinformasjonen til de ansvarlige for prosjektet. Informantenes underskrifter på informasjonsskrivet ble lagt i en konvolutt som ble merket med mitt navn, veileders navn, prosjektets navn og dato for destruering. Konvoluttene ble etter avtale innelåst i en safe på senioringeniør Langleites kontor på Psykologisk Institutt forskningsadministrasjon.

Ivaretagelse ved sensitive temaer under intervjuene

Informantenes gjenhenting av sensitive minner under intervjuet med meg, syntes tidvis å være smertefullt for dem. For å fremme videre ivaretagelse etter at intervjuet med meg var over, utformet jeg i forkant av intervjuet en liste over organisasjoner som tilbyr kostnadsfri, psykisk helsehjelp. Under intervjuer der informantene ønsket det, tok vi den første kontakten med organisasjoner på listen sammen. Ut over organisasjonen Skeiv Verden var det utfordrende å finne helsehjelp som imøtekom skeive asylsøkere som en egen gruppe. Jeg henviste derfor til separate organisasjoner som tilbød psykisk helsehjelp enten til asylsøkere eller til skeive mennesker.

Etter hvert intervju takket jeg informantene for deres tillit til meg, forsikret dem om deres anonymitet og ledet samtalen bevisst inn på «hyggeligere» temaer. Det var tidvis utfordrende og emosjonelt belastende å lytte til informantenes historier. Jeg tok derfor kontakt med veileder som gav meg nyttige råd og konkrete verktøy for å holde meg til forskerrollen under intervjusituasjonen.

Tematisk analyse

Jeg valgte å benytte Tematisk Analyse (TA) som analysemetode av datamaterialet. TA er en refleksiv og fleksibel analysemetode for å identifisere mønstre og temaer i kvalitative data (Braun & Clarke, 2006). I analyseprosessen tok jeg utgangspunkt i Braun og Clarkes (2006) trinnvise fremgangsmåte av TA. Fremgangsmåten beskrives som 5 faser hvor forskeren først blir kjent med dataene og deretter genererer koder som identifiserer elementer relevant til problemstillingen. Temaer formes basert på gruppering av kodene. Videre revideres både relasjonene mellom innholdet i temaene i seg selv, relasjonene mellom de enkelte temaene og datasettet som helhet. Den siste fasen består av å definere og navngi temaene. Et tema skal fortelle noe betydningsfullt om datasettet i relasjon til problemstillingen. Fremgangsmåten for å identifisere temaer innebærer å gå tilbake til de ulike trinnene innad i de ulike temaene i lys av nye elementer som fremkommer i dataene. Dette medfører sammenlagt at forskeren har en gjennomgående aktiv og fortolkende rolle i analyseprosessen. Braun og Clarke (2006) argumenterer for at TA er en metode og ikke en metodologi. Analysemetoden kan dermed benyttes i sammenheng med ulike teoretiske rammeverk, for eksempel fra både et realistisk/essensialistisk eller et konstruktivistisk paradigme.

Identifisering av temaer

Utformingen av et tema er en fortolkende prosess hvor forskeren konstruerer temaer for å klassifisere deler av datasettet (Kiger & Varpio, 2020). Temaer kan utformes på et semantisk nivå hvor gjentakende mønstre av eksplisitte ytringer utgjør temaer. Temaer kan også utformes på et latent nivå hvor meningen bak eksplisitte utsagn undersøkes. Ettersom en latent tilnærming teoretiserer egenskaper og meninger bak utsagn, teoretiseres samtidig temaer i datamaterialet på en annen måte enn ved en semantisk gruppering av utsagn (Braun & Clarke, 2006). Braun og Clarke (2019) argumenterer for at et tema består av sammenfallende meninger om et emne på tvers av datasettet. Sammenfallende meninger står i kontrast til temaer utformet for å vise et mangfold av meninger om et emne.

Oppgavens overordnede formål var å undersøke hvilke emner som kan inngå i fremtidig ivaretagelse av skeive asylsøkere i intervjusituasjonen med UDI/UNE. Jeg har derfor fokusert på å undersøke sammenfallende meninger bak informantenes utsagn (latent tilnærming). For å sikre en datadrevet tilnærming har gjentakende gjennomlesning av datasettet og konstant sammenligning av intervjuer vært sentralt gjennom hele analyseprosessen. I utformingen av analysen har jeg benyttet eksisterende litteratur for å validere og sette fortolkningen av informantenes utsagn i en kontekst.

Resultater og Diskusjon

I analyseprosessen av datamaterialet identifiserte jeg tre overordnede temaer som belyser oppgavens formål; «Stressorer i forbindelse med intervjusituasjonen», «Betydningen av erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet» og «Taushetsplikt og tolkeproblematikk».

Tema 1, «Stressorer i forbindelse med intervjusituasjonen», omhandler informantenes tidligere erfaringer før intervjuet og opplevelsen av å være på intervjuet. Tema 2, «Betydningen av stadier i erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet», handler om hvordan ulike stadier av selvaksept syntes å påvirke kommunikasjon om informantenes seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Tema 3, «Taushetsplikt og tolkeproblematikk», tar for seg hvordan informantenes mistillit til intervjuers og tolkens taushetsplikt også påvirket kommunikasjonen om seksuell identitet eller kjønnsidentitet.

Tema 1: Stressorer i forbindelse med intervjusituasjonen

Mange informanter uttrykte negative erfaringer knyttet til frykt for at andre skulle få kjennskap til deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, frykt for mulig avslag på asylsøknaden og usikkerhet knyttet til intervjuet og migrasjonsprosessen i Norge. De tidligere

erfaringene relatert til seksuell identitet eller kjønnsidentitet omhandlet frykt for familiens reaksjoner eller konsekvenser ved å avsløre denne identiteten, samt erfaringer med å holde sin egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet skjult for andre. Erfaringer som ikke relaterte seg til seksuell identitet eller kjønnsidentitet omhandlet prestasjonsangst og usikkerhet i forhold til migrasjon og i forbindelse med selve UDI/UNE-intervjuet. Ut fra informantenes formidlinger kunne disse erfaringene forstås som mer eller mindre kumulative stressorer både i forkant av og under UDI/UNE-intervjuet. Følgelig kunne opplevelsen av intervjuet med UDI/UNE vanskelig undersøkes uten å ta hensyn til at informantenes tidligere erfaringer kunne prege deres opplevelse av intervjuet. Temaet samler undertemaer knyttet til de nevnte stressorene informantene hadde med seg inn på intervjuet.

Frykt for familien

Flere informanter formidlet at de hadde opplevd trusler og ulik grad av manglende sosial støtte fra familiemedlemmer på grunn av deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Frykt for familien syntes særlig å innebære frykt for mulige konsekvenser dersom familiemedlemmer fikk kjennskap til deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Joshuas utsagn oppsummerer flere av informantenes formidlinger om sin relasjon til familien:

«Jeg flyttet fra familien. Jeg var redd for familien. De visste ingenting om intervjuet (med UDI). Jeg bodde med en tante. Jeg hadde mye problemer med familien. Du skjønner, det er ikke bra å være homofil i Jordan»

Joshuas utsagn sammenfalt med andre informanter som beskrev at det særlig var én eller flere bestemte familiemedlemmer som bidro til frykt. Negativ sosial kontroll er press, trusler og/eller tvang fra familiemedlemmer eller andre hvor formålet er å forvise seg om at mottakeren lever i tråd med de ønskede normene og levereglene (Helsedirektoratet, 2017). Christopher hadde opplevd trusler og utpressing både fra familiemedlemmer og andre i hans bekjentskapskrets, og beskrev opplevelsen som følger:

"Onkelen min bodde i Jordan, men han sendte melding til meg hver dag "jeg vil ha penger, penger *ellers* ringer jeg mammaen og pappaen din og sier at du er homo (..) Og jeg fikk ikke sove, jeg var veldig stresset, *veldig, veldig, veldig* stresset. (..) Onkelen min tok mye penger, veldig mye... Og jeg hadde problemer med folk fra Jordan. Jeg fikk meldinger fra *mange* menn som skrev ord som ikke er bra, ikke, ikke bra. For eksempel "Er du homo? Du skal ikke komme tilbake til Jordan, gjør du det er du *død*" Ja. Død."

Negativ sosial kontroll kjennetegnes ved at den er gjentakende (Helsedirektoratet, 2017).

Sitatet viser at slike gjentakende trusler som uttrykker sosial kontroll, hadde forekommet fra

andre i bekjentskapskretsen, og at dette bidro til opplevd stress og frykt. Dette tyder på at informantenes dagligliv før intervjuet med UDI/UNE kunne være preget av frykt for at andre fikk kjennskap til deres seksuelle identitet. Dagliglivet kunne også være preget av frykt for konsekvensene i møte med mennesker som allerede hadde denne kjennskapen. Eksterne stressfulle hendelser slik som diskriminering på grunn av tilhørighet til gruppens minoritetsposisjon kan ifølge Meyers (2003) minoritetstressmodell føre til psykiske belastninger som opplevd sårbarhet, søvnproblemer og frykt.

Sosial støtte refererer til at individer tilhører et gjensidig sosialt fellesskap, blir respektert og behandlet med kjærlighet og omsorg (Folkehelseinstituttet, 2015). Sosial støtte har en positiv betydning for individets psykiske velvære og motstandsdyktighet (Bjørlykhaug et al., 2021; Quinland-Davidson et al., 2021; Zhou & Wang, 2020). Sosial støtte kan videre deles inn i ulike typer støtte, herunder emosjonell støtte slik som empati, kjærlighet og tillit fra venner og familiemedlemmer (Folkehelseinstituttet, 2015). Informantenes utsagn knyttet til frykt for familien tydeliggjør at mange ikke bare hadde manglet sosial støtte fra familiemedlemmer, men også var påvirket av frykt grunnet sosial kontroll fra familien. Mennesker som ikke har tilstrekkelig sosial støtte er assosiert med å sjeldnere oppsøke psykisk helsehjelp ved behov, i kontrast til mennesker med tilstrekkelig sosial støtte (Andrea et al., 2016). Lite sosial støtte kan ha større negativ effekt på nyankomne migranternes mentale helse enn blant migranter som har oppholdt seg i vertslandet over lengre tid (Puyat, 2012). Dette kan ha en sammenheng med at nyankomne migranter befinner seg i en situasjon med høyt stressnivå. Puyat (2016) argumenterer for at nyankomne migranter dermed kan ha en større risiko for å utvikle psykiske helseproblemer knyttet til stress og lav sosial støtte, i forhold til migranter som har oppholdt seg i vertslandet over lengre tid. Dette kan tyde på at asylsøkere som er i ankomstfasen i vertslandet er særlig utsatt for psykiske belastninger dersom de ikke har tilstrekkelig sosial støtte tilgjengelig. Ifølge Shidlo og Aloha (2013) skiller skeive asylsøkere seg fra andre grupper asylsøkere ved at de i mange tilfeller mangler sosial støtte fra familiemedlemmer. I flere tilfeller kan familiemedlemmer og øvrige andre i bekjentskapskretsen være en del av forfølgelsene. Alle informantene i denne oppgaven rapporterte at de hadde søkt asyl alene (uten familiemedlemmer). Hopkinson et al., (2017) argumenterer for at tidligere, smertefulle erfaringer knyttet til seksuell identitet eller kjønnsidentitet kan føre til en akkumulasjon av traumatiske hendelser på flere områder i livet, og at skeive asylsøkere derfor har behov for psykisk helsehjelp spesifikt rettet mot denne gruppen. Ansatte som utøver helsehjelp rettet mot asylsøkere bør være bevisst at asylsøkerne

kan ha vært utsatt for sosial kontroll (Helsedirektoratet, 2017). Dette understøtter informantenes formidlinger om frykt for familien.

Behov for å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet

Blant informantene formidlet 2 hvordan det å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet både var en del av hverdagen og samtidig opplevdes nødvendig på immigrasjonskontoret der intervjuet med UDI skulle finne sted. Christopher fortalte hvordan diskriminering kunne forekomme i dagliglivet når andre fikk mistanke om hans homofile identitet:

«Når jeg dro på jobb visste ikke de andre at jeg er homo. Men en dag da jeg danset og snakket med en dame, snakket med en kunde, kom sjefen min til meg og sa "Hvorfor gjør du det som en kvinne, som en dame? Er du danser slik som en dame? Du snakker som en dame. Er du *mann*? Du har skjegg. Hvorfor snakket du med dem?" Men jeg snakket bare. Jeg sa "Unnskyld, beklager. Jeg er meg *selv*, det er meg selv. Når jeg danser tenker jeg at jeg er fri". Han vinket meg til seg, "Okey, kom til kontoret. Er du *gay*?" Jeg svarte "nei! nei". Han sa "Nei, du er gay. Okey, hadet. Beklager, du har ikke jobb her, du kan gå tilbake" Det er.. *humrer oppgitt* "

Utsagnet «visste ikke de andre at jeg var homo» kan forstås som at Christopher skjulte sin seksuelle identitet overfor kolleger og dermed også hva Meyer (2003) refererer til som stressorer knyttet til hvilken grad individer skjuler egen seksuelle identitet. Ifølge Meyer kan skjuling være en mestringsstrategi for å unngå konsekvenser som å få sparken fra jobb på grunn av tilhørighet til en stigmatisert minoritetsgruppe. Slik det fremkommer i sitatet, fikk Christopher sparken på grunn av sjefens mistanker om at han var homofil. Ut fra Meyers minoritetstressmodell (2003) vil det å få sparken være en ekstern stressende hendelse påført fra omgivelsene, som fungerer som en konsekvens av at sjefen forstod at Christopher hadde skjult sin seksuelle identitet. Sitatet viser også hvordan sjefens mistanker om at Christopher var homofil førte til konsekvenser som forsøk på latterliggjøring ved å sammenligne ham med kvinner. Kulturelle scripts bidrar til normative føringer for forventet (seksuell) adferd blant heterofile kvinner og heterofile menn (Dworkin & O`Sullivan, 2005). Antakelsen om at relasjonen mellom maskulinitet og feminitet er den samme relasjonen som mellom heterofili og homofili medfører en overbevisning om at homofile menn spiller en rolle som er basert på heteroseksuelle premisser (Gagnon & Simon, 2005, s. 101). Christophers sitat indikerer at han levde i et samfunn hvor menns adferd ut over den overordnede forståelsen av det maskuline kjønnsrollemønsteret, hadde en tydelig forbindelse til feminitet og dermed antatt homofili. Slik flere informanter uttrykte det, syntes skjuling av egen seksuelle identitet eller

kjønnsidentitet (Meyer, 2003) å være en strategi for den daglige navigeringen i samfunnet. David var den eneste transmannen i utvalget og fortalte hvordan han skjulte sin kjønnsidentitet på vei inn til intervjuet i sitt opprinnelsesland:

«Jeg har aldri hatt dyp søvn. Eller fred, ikke sant. Så da jeg kom til kontoret måtte jeg gjemme meg og forestille at jeg var en fullstendig annerledes person, gjemme øredobbene, jeg er ikke meg.. eller jeg tok dem av og satte på hodetelefoner for å skjule meg»

Forventninger til eksterne stressende hendelser kan føre til opplevelser av kronisk stress som følge av økt årvåkenhet for å unngå vold og stigmatisering (Meyer, 1995). Tidligere forskning viser en tydelig sammenheng mellom kronisk stress og redusert søvnkvalitet (Kim & Dimsdale, 2007). Utsagnet «jeg har aldri hatt dyp søvn» kan på denne måten tolkes som redusert søvnkvalitet som følge av stress og forventninger til stigmatisering og/eller vold dersom andre fikk kjennskap til Davids kjønnsidentitet. Både Christopher og Davids utsagn er interessante ettersom de tydeliggjør en sammenheng mellom graden av å skjule egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet og forventninger eller årvåkenhet overfor eksterne stressfulle hendelser. David uttrykte videre frustrasjon og frykt over en ansatt i nærheten av lokalet hvor intervjuet skulle forgå, hadde ropt opp fødenavnet hans på venterommet der andre asylsøkere også satt og ventet:

«Jeg står overfor det samme hver gang. Med mindre jeg går til personen og forklarer dem «Vær så snill. Dette er kjønnet mitt. Dette er mitt pronomen» Det er en psykisk påkjenning hver gang noen tiltaler meg ved feil kjønn. Da vi kom til intervjuet, husker jeg en dame, en av tilretteleggerne, før jeg gikk til rommet, spurte hun meg.. Hun ropte ut navnet mitt og... Jeg sa «vær så snill og ikke rop på meg på den måten». Jeg ble ydmyket over å måtte si det til henne, å måtte fortelle det til folk igjen og igjen.. Fordi det er dét som står i dokumentene mine»

Sitatet understreker hvordan bruk av egennavn kan fungere som en påminnelse om kjønnsidentitet. Begrepet Deadnaming refererer til bruk av navn gitt ved fødselen og som en transkjønnet person ikke lenger bruker (Coombs & McCarthy, 2020). Begrepet viser også til bruk av pronomen som ikke stemmer overens med personens kjønnsidentitet. Dermed avviser Deadnaming transpersonens kjønnsidentitet. Navn gitt ved fødselen er grunnleggende fundert i barnets biologiske kjønn og sier dermed noe om de sosiale forventningene knyttet til feminin eller maskulin fremtoning. Mange transpersoner identifiserer seg ikke med navnet gitt ved fødselen og bruk av egennavn blir dermed en måte å enten anerkjenne eller avvise kjønnsidentiteten deres på. Transpersoner har i mange tilfeller kjempet hardt for å få bruke sitt

egenvalgte navn, ettersom dette representerer deres identitet. Denne kampen reflekteres i Davids utsagn:

«Men poenget er «*hvorfor* vil jeg bli bosatt i et annet land?» For å bli *FRI!* På grunn av identiteten min! Jeg bryr meg mer om den enn noe annet; sikkerheten min og *livet* mitt er i fare fordi jeg er annerledes enn andre. Det er derfor jeg søker beskyttelse»

Sitatet understreker betydningen av andres anerkjennelse av egen kjønnsidentitet. Både sosialkonstruktivisme og seksuelle scripts henviser til at forståelsen av kjønn er sosialt konstruert (Herek, 1986). Videre kan de sosialt konstruerte kjønnsrollene variere mellom kulturer og samfunn, og innad i ulike kulturer og samfunn (DeLamater & Hyde, 1998). Davids uttalte ønske om å «bli fri» indikerer at bosetting i et land hvor de kulturelle scenarioene har inndelt den sosiale konstruksjonen av kjønn på en annen måte enn i opprinnelseslandet, kunne bidra til større sosial anerkjennelse av eget kjønn. Betydningen av å bo i et land hvor de kulturelle føringene anerkjenner transpersoner, samsvarer med hvordan de tre overordnede nivåene i seksuelle scripts (Simon og Gagnon, 1986) kan vektlegges på ulike måter i forskjellige situasjoner. Slik David uttrykte det, var årsaken til asylsøknaden å fritt kunne leve i overenstemmelse med egen kjønnsidentitet, til tross for at dette innebar migrasjon til et nytt land, en ny kultur og et fremmed språk. Troen på egne evner til mestring påvirker i hvilken grad mennesker fortsetter å anstrenge seg for å oppnå noe (Bandura, 1989, s. 730). Avgjørelser om å migrere til et annet land kan vanskelig forekomme uten en oppfatning om at dette er gjennomførbart og samtidig motstandsdyktighet til tidligere, negative erfaringer. David etterlyste sensitivitet og kunnskap rundt skeive asylsøkere blant ansatte på migrasjonslokaler hvor intervjuene skulle finne sted. Hans kamp for å leve i overenstemmelse med egen kjønnsidentitet fremkom også i utsagnet:

«Du oppsøker hjelp fra (immigrasjons) kontorene og du står overfor det samme der. (Immigrasjons) kontorene respekterer ikke hva du flykter *bort* fra. Jeg er *asylsøker* for å være *meg*, ikke sant? Jeg rømte fra samfunnet mitt og hjemlandet mitt og hva som helst og jeg kom til (immigrasjons) kontoret. Kontoret viste ikke mye omsorg eller... de bare tar deg som et vanlig menneske... ja... For å være ærlig er det høye forventninger, men sammen kan vi oppnå noe, noe kan forbedres og... de andre som kommer *etter*... kanskje vegen blir lettere for dem eller bedre, blir bedre... (...) Og vi (skeive asylsøkere) trenger vennlighet... som mennesker og som noen som har vært gjennom mye. Og på samme tid... kjønnsidentitet og... pronomen. Som fra mitt eget perspektiv, en transmann som meg selv, det er noe jeg verdsetter høyt. Jeg vil gjerne at det skal bli tatt seriøst»

Sitatet belyser et behov for at ansatte som møter asylsøkere i asylprosessen skiller

tilnærmingen til skeive asylsøkere fra andre grupper asylsøkere som søker beskyttelse på grunn av observerbare hendelser slik som naturkatastrofer eller krig. Utsagnet «jeg er *asylsøker* for å være *meg*» tydeliggjør at skeive asylsøkere flykter fra sitt opprinnelsesland på grunn av deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. En av de mange utfordringene med lovverk som kriminaliserer seksuell identitet eller kjønnsidentitet, innebærer at skeiv seksualitet settes i samme kategori som lovbrudd, for eksempel tyveri eller overgrepforbrytelser (Gagnon & Simon, 2005, s. 100). Dette bidrar til et inntrykk av at mennesker med en skeiv seksuell identitet eller kjønnsidentitet drives av samme form for motivasjon som mennesker som begår kriminelle handlinger. Kulturelle scripts bidrar til normative føringer for hva som ansees å være seksuelt og ikke, og er påvirket av felles sosiokulturelle budskap (Frith & Kitzinger, 2001). Alle informantene som oppgav sitt opprinnelsesland, var født i land som kriminaliserte homofili. Dette indikerer en større sannsynlighet for at andre asylsøkere som er enige i at homofili er kriminelt, kan overhøre utsagn fra ansatte på immigrasjonskontorene. Dette kan sette den skeive asylsøkeren i fare. For å redusere faren for konsekvenser slik som vold og diskriminering dersom andre asylsøkere skulle overhøre skeive asylsøkeres kjønnsidentitet eller seksuelle identitet, foreslo David et kunnskapsløft om pronomen blant ansatte som jobber med migrasjon:

«Jeg bryr meg personlig. Kjønnsidentitet og.. jeg bryr meg om pronomen... og personer, ikke sant. Identitet... Selv på immigrasjonskontoret var ikke de ansatte trygge.. De er ikke godt informerte om kjønnsidentitet og pronomen i det hele tatt (...). Ja, den delen trenger kanskje å bli forbedret... ehh igjen, som en skeiv, afrikansk eller immigrant fra hvor som helst, som en skeiv immigrant; de er... skjøre, de har vært gjennom mye. De har vært gjennom mye. De er emosjonelt skjøre»

Sitatet antyder at også ansatte på immigrasjonskontorene kan bidra til ytterligere stressorer i forkant av intervjuet. Både intervjuere i UDI/UNE og ansatte internasjonalt som jobber med asylsøkere, bør tilbys jevnlig, kompetansehevende kurs. Kursene kan blant annet inneholde sensitivitetstrening, oppdatert kunnskap om LHBTIQ+ tematikk og spesielle behov for tilrettelegging av intervjuer

Usikkerhet i forbindelse med intervjuet og migrasjon

Noen informanter formidlet hvordan stress var knyttet til usikkerhet rundt hva UDI/UNE-intervjuet skulle handle om. Christopher uttrykte det slik:

"Før jeg kom til kontoret var jeg *veldig*, veldig redd. Veldig redd! Jeg tenkte "hva skal vi snakke om?"

Sitatet viser hvordan manglende informasjon rundt intervjuet kan fungere som en stressor i

forkant av intervjuet. Opplevelser av manglende kontroll over endringer er direkte assosiert med opplevd stress (Johnson et al., 2006). Manglende kontroll over endringer kan overføres til at mangelfull informasjon om intervjuet kunne bidra til en opplevelse av manglende kontroll over innholdet i intervjuet. Edward beskriver på liknende måte om mangelfull informasjon rundt intervjuet. Samtidig uttrykker han hvordan hans avgjørelse om å komme til Norge var basert på et lite informasjonsgrunnlag:

«Da jeg dro dit ante jeg ingenting om intervjuet, om spørsmålene eller om menneskene som skulle intervju meg... De fortalte meg bare at det var noen norske folk som skulle komme for å ha intervjuet (...) Jeg svettet mye på den tiden, jeg hadde ikke peiling. Og på det tidspunktet hadde jeg ingen anelse om Norge.. Fordi FN valgte Finland. Så jeg ringte dem tilbake og sa at «Nei, jeg kan ikke dra dit» så de fortalte meg at «Okey, men da må du vente lenger» så jeg sa «Okey, jeg skal vente, men jeg drar ikke til Finland». Jeg hadde ingen anelse om Finland på den tiden, jeg visste ikke engang hva hovedstaden het. Tre måneder senere ringte FN meg igjen og sa «Norge» og jeg svarte «Okey, Norge.» men i det minste visste jeg at Oslo er hovedstaden og at det er dyrt her i Norge, så jeg hadde noe informasjon. Så jeg sa «Jeg godtar dette. Jeg kommer»

Utsagnet viser til en opplevelse av usikkerhet rundt håndtering av avgjørelser rundt hvilke land som oppleves tryggest, og lite informasjon om hva intervjuet for å komme til det valgte landet skal handle om. Forsøk på å kontrollere stressorer i fremtiden som individet selv har liten kontroll over, kan bidra til opplevd engstelse (Frazier et al., 2011). Overbevisningen om at fremtidige utfall kan kontrolleres, kan ha en overføringsverdi til andre kontekster som oppleves mer kontrollerbare. Dette tyder på at Edwards opplevelse av engstelse på grunn av mangelfull kunnskap om land, kan ha blitt redusert ved at han selv fikk være medbestemmende i FNs valg av land. Dette kan tyde på at opplevelsen av kontroll over et slikt omfattende livsvalg, kan overføres til opplevd kontroll over andre utfordringer for eksempel knyttet til tilpasninger til dagliglivet i Norge. På denne måten kan opplevelsen av kontroll bidra til å forklare migranters ulike tilpasning til norsk kultur etter ankomst. Benjamin hadde allerede kommet til Norge da han ble intervjuet og han bodde på et asylmottak i påvente av intervjuet med UDI. Han uttrykte at han ønsket å endre livet sitt, men stressorer knyttet til tilpasninger til et nytt land bidro til at intervjuet opplevdes overveldende:

«Jeg var veldig klar for å starte noe *nytt*, jeg var veldig *åpen for det*. Å stole på dem. Fordi jeg hadde ikke noen andre forutsetninger som sa at hvis det skjer, det kan skje for deg på en måte. Det var en helt *ny* situasjon for meg, sant? Jeg hadde aldri sett noen hvit, noen med hvitfarge, nesten aldri, nesten aldri, sant? Det er helt nytt for meg, *helt* nytt (...) Men hele situasjonen var jo absurd, det er jo det. Når du kommer på vinteren, i januar og det er snø overalt og det var masse som påvirket deg på en måte.»

Akkulturasjon refererer til etniske gruppers tilpasning til majoritetskulturen (Koneru et al., 2007). Fra et individuelt perspektiv er akkulturasjonsstress det opplevde stresset ved å forsøke å jevne ut forskjellene mellom individets opprinnelseskultur og den nye majoritetskulturen individet befinner seg i (Born, 1970). Dette kan blant annet innebære at adferdsmessige forventninger som tidligere var tilgjengelige i opprinnelseskulturen, ikke nødvendigvis er tilgjengelige i nye omgivelser. På samme måte kan individets tolking av omgivelser gi mindre mening enn tidligere. Benjamins utsagn om en opplevd absurd situasjon hvor «det var masse som påvirket» tyder på at han opplevde tilpasningen til de kulturelle føringene som meget stressende.

Prestasjonsangst

Flere informanter uttrykte opplevelser knyttet til prestasjonsangst i forbindelse med UDI/UNE-intervjuet. Slik informantene uttrykte det, syntes prestasjonsangsten å bestå av to hovedfaktorer: a) opplevelsen av at intervjuet er den eneste sjansen for å få et bedre liv, og b) muligheten for et bedre liv avhang av informantenes evner til å overbevise intervjuerne i UDI/UNE om sitt behov for beskyttelse. Edward beskrev opplevelsen av prestasjonsangsten slik:

«Da jeg så dem... Jeg var redd for at de kanskje ville avvise saken min. Og jeg kunne ikke bli i Libanon lenger. Og så... da jeg så dem spurte jeg meg selv «hva skal jeg fortelle dem for at de aksepterer at jeg kan dra til Norge?» Fordi jeg ville ikke bli i Libanon og jeg ville ikke dra tilbake til Syria... På grunn av situasjonen.. og.. jeg tenkte «hva skal jeg si til dem? Bare... for at de vil *akseptere* meg som en flyktning i Norge?». Fordi dette intervjuet med UDI var veldig viktig. De *kunne* si nei»

Sitatet tyder på en opplevelse av ansvar for eget liv som består av en frykt for konsekvensene dersom myndighetspersonene ikke blir overbevist. Ansvar for eget liv syntes hos flere informanter å være konsentrert rundt intervjuet med UDI/UNE. Locus of control refererer til hvorvidt individet forventer at årsaken til utfall av bestemte hendelser er fundert i interne eller eksterne faktorer (Rotter, 1966). Flere av informantenes utsagn knyttet til utfallet av intervjuet syntes å være særlig knyttet til deres egne prestasjoner, det vil si intern locus of control. Eric hadde i flere år forsøkt å komme til Norge både illegalt og lovlig gjennom UDI/UNE. Han uttrykte egen prestasjon på intervjuet som sin eneste sjanse til å få innvilget beskyttelse:

«Det er sjansen din, så du må snakke. Du har ingen annen måte eller noe. (...) Fordi... du skjønner... fordi jeg kommer fra landet mitt fordi jeg ikke føler meg trygg. Fordi jeg vil føle det og... det er livet mitt, det er.... *sjansen* min når jeg drar til intervjuet og deler historien min og forteller om meg selv»

Gjentakende forsøk på å komme inn i Norge viser en evne til utholdenhet over lang tid i den svært utfordrende situasjonen ved å ikke kunne dra tilbake til opprinnelseslandet og å få avslag på asyl i land som ikke kriminaliserte homofili. Dette tyder på at Eric kunne ha et internt locus of control i forhold til opplevelsen av at hans prestasjon var avgjørende på intervjuet, men at eksterne faktorer slik som norsk lovverk om migrasjon hindret ham i å ha kontroll over utfallet av egen asylsøknad. Hayden uttrykte også hvordan ansvaret for egen prestasjon på intervjuet nærmest var overveldende:

«Jeg klarer ikke beskrive det...; når du er på intervjuet, det er det *eneste* intervjuet i livet ditt. Du kan miste hele livet ditt, så du *må* få det til. Du har ikke noe valg (...) Du *skal*. Du *må* gjøre det! Det er den eneste muligheten du kommer til å få i livet. Og jeg klarte det faktisk» *ler*

Haydens sitat er interessant ettersom det uttrykker prestasjonsangst og samtidig stolthet over egen mestringsevne. Locus of control er et bredere konsept enn for eksempel self-efficacy (Bandura, 1978) som referer til individets overbevisning om at noe kan gjøres eller overvinnnes i bestemte situasjoner (Wallston, 2001). Likevel er de to konseptene relatert til hverandre, ettersom de henspiller på individets overbevisning om egen prestasjon og mestring. Dette indikerer at mennesker med et internt locus of control og høy self-efficacy generelt har god selvtilit og er åpne for å tilegne seg ny lærdom. Dette er også viktige egenskaper i håndtering av stressorer relatert til helse. Haydens utsagn om at han «klarte det» kan tolkes som en sammenheng mellom self-efficacy og internt locus, og på denne måten forklare hans mestringsfølelse. Dette kan tyde på at helsefremmende ivaretagelse av skeive asylsøkere kan innebære bevisstgjøring av deres iboende styrker slik som gjennomføringsevne.

Tema 2: Betydning av stadier i erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet

De fleste informantene rapporterte at de hadde oppgitt sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet som årsak til behovet for beskyttelse i asylsøknaden, og formidlet at de ønsket å være åpne om dette på intervjuet med UDI/UNE. Noen informanter formidlet imidlertid at de ikke hadde oppgitt sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet som årsak til behovet for asyl, men uttrykte at de likevel hadde hatt et ønske å være åpne om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Informantenes utsagn rundt åpenhet på UDI/UNE-intervjuet syntes å reflektere ulike stadier av erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet. Dette temaet samler følgelig undertemaer knyttet til ulike stadier av åpen, erkjent seksuell identitet eller kjønnsidentitet.

Erkjent, åpen seksuell identitet

Flere informanter rapporterte at de hadde oppgitt sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet som årsak til behovet for beskyttelse. Imidlertid var det kun noen informanter som formidlet at de var forberedt på å snakke åpent om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Blant disse informantene syntes forventningene om å snakke om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet å bidra til åpenhet på intervjuet. Michaels utsagn illustrerer flere informanthers historie:

"Jeg forventet det fordi asylsøknaden min var på grunn av det. Jeg tenkte at de er her for å se og bestemme om jeg har rett til å bo i Norge eller ikke på grunn av søknaden min. Og søknaden min var på grunn av.. seksualiteten min, ikke sant?"

Sitatet belyser at forventningene om at å snakke om egen seksuelle identitet samtidig innebærer tillit til myndighetspersonenes aksept av skeiv seksuell identitet. Noen informanter uttrykte at disse forventningene også hang sammen med kunnskap om homofiles rettigheter i Norge. Joshua forklarte hvordan hans åpenhet fungerte som et steg nærmere beskyttelse:

«Jeg var glad for å snakke med UDI om at jeg skal reise. Jeg slappet av og fortalte henne at jeg er homofil og jeg visste hvem jeg snakket med. (..) Det er Norge» *ler*

Informantenes forventninger til å snakke om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet kan knyttes til en intern selvaksept som åpent erkjennes på UDI/UNE-intervjuet. I en oversiktsstudie av Carrion og Lock (1997) presenteres en modell for ulike, kronologiske prosesser eller stadier ungdommer går gjennom før de «kommer ut». De 2 første stadiene «intern oppdagelse av seksuell orientering» og «tidlig aksept av det seksuelle objektet» innebærer at individet først internt aksepterer sin egen seksuelle identitet. Dette kan bidra til opplevelser av å være annerledes, skamfølelser og frykt for avvisning dersom andre får kjennskap til deres seksuelle identitet. Dersom slik skamfølelser oppstår på det første nivået, og de sosiale omgivelsene ikke endres, for eksempel en overordnet forståelse av at homofili er galt, kan dette påvirke selvtilliten negativt. Den sosiale påvirkningen av individets forståelse av egen seksualitet er også sentral i seksuell script teori ettersom individets sosialiserte tilegning av interpersonlige og intrapsykiske scripts påvirkes av de overordnede føringene omkring å ha en uønsket eller negativ seksuell identitet eller kjønnsidentitet (Simon & Gagnon, 1986). Det tredje nivået i Carrion og Locks (1997) modell «tidlig aksept av et integrert selv» refererer til prosessen med å integrere sin seksuelle identitet til en del av egen helhetlige identitet. Dette stadiet omhandler også aksept av egen seksuelle identitet ved at tiltrekning til det samme kjønn ikke lenger utgjør en trussel for eget selvbilde. Stadium 4

referer til utforsking av seksuell adferd som stemmer overens med egen seksuell identitet. Dette innebærer at fantasier, også forstått som en sentral del i intrapsyriske scripts (Simon & Gagner, 1986; Wiederman, 2015), er en viktig del av utviklingen av seksuell identitet (Carrion & Lock, 1997). «Komme ut», altså å fortelle andre om egen seksuelle identitet, forekommer på stadie 5. Informantene som åpent erkjente sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet vil, ifølge Carrion og Locks modell, ha overkommet de tidligere stadiene av intern aksept hvor de på intervjutidspunktet allerede var på nivå 5 hvor de var klare til å fortelle. Noen informanter uttrykte midlertid sjenanse over å snakke om sin seksuelle identitet på intervjuet. Patrick forklarte det slik:

«Det var ikke noe galt med spørsmålene, men jeg pleier ikke å snakke om så sensitive detaljer. Så personlige eller sånn *fortelle*. Men jeg ble stilt spørsmål så jeg måtte bare svare».

Ifølge Meyers minoritetsstressmodell (2003) er skjuling av egen seksuelle identitet en mestringsstrategi for å unngå stigmatisering. Skeive asylsøkere som har brukt denne mestringsstrategien over flere år i sitt opprinnelsesland eller tredjeland, vil nødvendigvis ha tillærte, sterke forbindelser mellom frykt for vold eller diskriminering og det å formidle egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Det kan derfor være nyttig å være bevisst at noen skeive asylsøkere som åpent erkjenner sin seksualitet på intervjuet, samtidig kan oppleve ubehag overfor å svare på spørsmål rundt egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet.

Indre kamp om åpenhet

Alle informantene rapporterte negative erfaringer med å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i sitt opprinnelsesland og/eller tredjeland. Informantenes erfaringer med ekstern konformitet til heteronormativ adferd syntes å bidra til at de var på ulike stadier av erkjent seksuell identitet på intervjuet med UDI/UNE. Slik informantene uttrykte det, syntes stadiene av erkjent seksuell identitet å reflekteres i utsagn knyttet til en form for indre kamp mellom de tidligere erfaringene med å skjule sin seksuelle identitet og ønsket om å være åpen om sin seksuelle identitet på intervjuet. Eric formidlet den indre kampen på intervjuet med UDI på denne måten:

«Jeg ville snakke, ikke fordi jeg følte meg trygg, men fordi det var det jeg hadde. Det var alt jeg hadde. Det var mitt valg. Jeg *ville* fortelle historien min, hvorfor ikke? Jeg ville fortelle alt sammen, men det er veldig *vanskelig* og jeg lukket meg selv. Jeg klarte ikke åpne meg. Jeg vil leve som andre, normale mennesker. (...) Og da jeg fortalte om meg selv, seksualiteten min, at jeg er homofil eller noe sånt... Jeg ventet i mange år med å snakke om det. Jeg ventet i seks år hvor jeg *ikke* snakket om det. Fordi det er ikke lett. Og den første gangen jeg snakket om det gikk jeg ikke til UDI. Jeg snakket med en sykepleier

fordi hun var veldig snill å snakke med»

Det fremkommer av intervjuet med Eric at den indre kampen består av ønsket om å fortelle om sin seksuelle identitet på intervjuet med UDI, men at dette først opplevdes å være mulig i møte med helsepersonell flere år senere. Ut fra Carrion og Locks (1997) modell kan dette tyde på at de foregående prosessene ved å internt akseptere og integrere egen skeive seksualitet som en del av identiteten enda ikke hadde skjedd på intervjutidspunktet. Utsagnet «Jeg ville fortelle alt sammen, men det er veldig vanskelig og jeg lukket meg selv. Jeg klarte ikke åpne meg» tyder på at ønsket om å være åpen er til stede, men at de foregående prosessene knyttet til intern aksept fungerte som hindringer. Noah hadde oppgitt en annen årsak enn seksuell identitet i sin søknad for beskyttelse. Han formidlet at han likevel hadde fortalt myndighetspersonene at han var homofil på veg ut døren etter at intervjuet var ferdig. Utsagnet hans tydeliggjør hvordan hans indre kamp om åpenhet var tilstedeværende både før, under og etter intervjuet med UDI:

«Jeg tenkte mye på det og det var litt vanskelig for meg. Men jeg *ønsket* å si (..) Jeg var usikker i begynnelsen, om jeg skulle si det eller ikke si det. Jeg var litt «lost» om jeg skulle si det. Jeg tenkte på om jeg skulle si det løpet av intervjuet eller i pausene. Da jeg kom til intervjuet tenkte jeg på om jeg skulle si det. Til slutt så - jeg *måtte* si noe om det. (..) For det var på slutten intervjuet og jeg var litt irritert over om jeg skulle si det eller ikke si det. Til slutt bestemte jeg meg for å si det. Til slutt sa jeg at jeg skulle si noe som jeg ikke hadde sagt før; at jeg er homo. (..) Jeg skjulte meg i trettitre år. Og etter jeg kom til Norge - å ikke si det - jeg *angret*. Fordi jeg var i skapet. Og jeg angret og jeg håpet jeg kunne få et nytt intervju for å si *alt* om det. For det hadde jeg masse å si om, hvordan jeg levde. Og familien min prøvde å - ikke *tvinge* - men gifte meg med en dame, og jeg gav mange årsaker for å si "nei, nei, nei". Men jeg angret på at jeg ikke sa legningen min»

Vurderingene av åpenhet fremhever gjennomgående et sterkt ønske om å være åpen for første gang i livet. Erkjennelsen av egen seksuelle identitet synes her å påvirkes av langvarig erfaring med å skjule seg og motstand mot et sosialt press med heteronormativ livsstil. Sosiale faktorer og opplevelser med familien kan påvirke «komme ut»-prosessen (Carrion & Lock, 1997, s. 371). Disse sosiale faktorene har en sammenheng med kulturelle scenarioer som legger føringer for konteksten mennesker lærer om egen seksuelle identitet (Simon & Gagnon, 1986). Dermed vil seksuelle handlinger som regnes å være ulovlige eller uønskede samtidig påvirke individets forståelse av egen seksualitet (Wiederman, 2015). Ifølge Meyers (2003) minoritetstressmodell stammer internalisert homonegativitet fra at de negative sosiale føringene også omhandler egen selvforståelse (Meyer, 1995). Noahs gjennomgående vurderinger av åpenhet om egen seksuelle identitet kan tolkes som et ønske om selvaksept,

men at de sosiale føringene i hans opprinnelsesland hadde bidratt til at han enda ikke hadde fått mulighet til å akseptere seg selv som homofil. Noahs ønske om å få et nytt intervju for å fortelle mer om at han var homofil, kan tyde på at åpen erkjennelse av seksuell identitet henger sammen med overvinnelse av hans indre kamp som var særlig påvirket av sosialt press fra familiemedlemmer. Mennesker som kommer ut av skapet i eldre eller voksen alder kalles ofte «late bloomers» (Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold, u.å.). Dette medfører et behov for å utforske sin seksualitet, kjønnsroller og seksuell adferd på sammenfallende måter som mennesker som kommer ut av skapet som ungdom. Informantenes gjennomsnittsalder var 29,2 år og kan derfor ikke regnes å være «godt voksne». Likevel syntes de negative sosiale føringene i informantenes opprinnelsesland i særdeleshet å hindre deres utforsking av egen skeive seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Forståelsen av «late bloomers» kan dermed ha en overføringsverdi til skeive asylsøkere som har skjult sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet over mange år ved at de kan ha et behov for utforsking på sammenfallende måte slik Carrion og Lock (1997) beskriver i sin, tidligere nevnte, modell.

Akkurat erkjent

Et fåtall informanter formidlet at de ikke hadde snakket om sin seksuelle identitet før intervjuet med UDI/UNE, men at de likevel hadde hatt kjæreste av samme kjønn i opprinnelseslandet. Forholdene synes i stor grad å være preget av hemmeligholdelse i frykt for konsekvenser slik som vold eller diskriminering. Slik informantene uttrykte det, kunne det både oppleves ukjent å sette ord på egen seksualitet og samtidig som en stor lettelse å erkjenne egen seksuelle identitet på intervjuet. Haydens utsagn er beskrivende for informantene som fortalte om sin seksuelle identitet for første gang på UDI/UNE intervjuet:

«Fordi det var veldig stressende, det var den første gangen som jeg snakket om homoseksualiteten min foran andre mennesker. Og som jeg fortalte deg, jeg var veldig tett med kjæresten min og vi var alltid redd for.. «Ikke si det til noen! Vær forsiktig, ikke post noen bilder på Facebook». Så den frykten bodde i hjertet mitt. Men det møtet, altså, det var så mange tårer fordi det var den første gangen i livet at jeg snakket om homoseksualiteten min foran... og noen forsto meg. (...) Jeg følte meg utrolig. Jeg kommer aldri til å glemme det øyeblikket. Jeg gråt mye. Jeg gråt mye på grunn av mange ting».

Sitatet indikerer at intervjuet representerte et viktig øyeblikk av selverkjennelse. Videre tyder utsagnet «og noen forstod meg» på at intervjueren opplevdes imøtekommende og forståelsesfull overfor denne erkjennelsen. Dette understreker at intervjuere kan fungere som viktige støttespillere i skeive asylsøkeres personlige erkjennelsesprosess av egen seksuelle identitet. En amerikansk studie av 161 lesbiske, homofile og biseksuelle mennesker fant at

deltakere som opplevde konteksten å støtte autonomi, hadde større sannsynlighet for å «komme ut av skapet» i forhold til deltakere som oppfattet konteksten å være mer kontrollerende (Legate et al., 2012). Studien fant at mennesker som kom ut av skapet i støttende omgivelser opplevde høyere grad av emosjonelt velvære, og høyere selvtillit. Til sammenligning hadde det å komme ut av skapet ikke sammenheng med emosjonelt velvære når omgivelsene ble oppfattet å være kontrollerende (Legate et al., 2012). I denne oppgaven tydet Haydens utsagn på at intervjueren mestret å skape en støttende atmosfære: «Det var så mange tårer fordi det var den første gangen i livet at jeg snakket om homoseksualiteten min og noen forsto meg. Jeg følte meg utrolig. Jeg kommer aldri til å glemme det øyeblikket». Utsagnet indikerer opplevd ivaretagelse og samtidig en høy grad av emosjonelt velvære. Sitatet henviser samtidig til frykt for at andre utenforstående får kjennskap til relasjonen med kjæresten gjennom sosiale medier. Ifølge Meyer (2003) handler skjuling om frykt for diskriminering. Skjuling på sosiale medier innebærer nødvendigvis å unngå å dokumentere relasjoner eller annet som kan relateres til skeiv seksualitet. Dette tyder på at skjuling på sosiale medier kan bidra til utfordringer med å fremskaffe dokumentasjon som understreker skeive asylsøkeres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i møte med UDI/UNE.

Lunsjpausen - tilbake i skapet

Informantene som hadde gjennomført intervjuet i Norge rapporterte at intervjuet med UDI hadde tatt en hel dag. Informantene som hadde gjennomført intervjuet utenfor Norge rapporterte at også der hadde intervjuet tatt en hel dag, men at intervjudagen hadde bestått av 3 individuelle intervjuer med politi, UDI og Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi). I løpet av dagen hadde mange informanter hatt en felles lunsjpause sammen med andre asylsøkere i immigrasjonslokalet. Informanter som hadde gjennomført sitt intervju utenfor Norge formidlet i mange tilfeller et behov for å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet overfor de andre asylsøkerne i lunsjpausen. Slik informantene uttrykte det, hadde dette sammenheng med at asylsøkere fra samme kulturområde som dem selv kunne fungere som en påminnelse om en overhengende fare for å bli utsatt for overgrep og vold. Til sammenligning uttrykte også informanter som hadde gjennomført UDI/UNE intervjuet i Norge sårbarhet i møte med andre asylsøkere i lunsjpausen, men asylsøkernes mange ulike opprinnelsesland syntes å bidra til at lunsjpausen opplevdes mindre truende. Dette undertemaet handler om hvordan lunsjpausen i noen tilfeller syntes å bidra til at intervjusituasjonen kunne omhandle å veksle mellom å være «inne og ute av skapet».

David hadde gjennomført sitt intervju utenfor Norge og formidlet hvordan svik fra

familiemedlemmer bidro til frykt og sårbarhet i møte med andre asylsøkere fra samme etniske gruppe:

«Så, da jeg gikk ut for å ta lunsj, satt folk her (peker) og jeg visste ikke om de hadde hørt intervjuet. Jeg måtte gå bort til siden. Ingen var skeive der. Bare *meg*, det var bare meg. Og de prøver å snakke med deg, vite mer om deg og jeg ignorerer samtalene. Jeg er bare åpen med skeive og utlendinger, men med mennesker fra mitt eget område. Fordi jeg har erfaringer fra at min egen familie truet meg, dødstrusler. (...) Broren min sa «Jeg skal avslutte deg, jeg *dreper* deg» og broren min bor i den samme byen som meg, så jeg må unngå å dra til den delen av byen fordi jeg vil ikke bli drept. Så hva da når familien din, blodet ditt forteller deg det, hva da med de andre? Resten av samfunnet?»

Davids erfaringer indikerer at andre asylsøkere fra samme kulturområde kan påminne om frykt for eget liv hvor det å skjule egen kjønnsidentitet blir en livsnødvendighet. Kun et fåtall av informantene rapporterte dødstrusler fra egne familiemedlemmer. Sitatet representerer derfor ikke alle informantene som uttrykte frykt for andre asylsøkere da intervjuet hadde foregått utenfor Norge. Likevel samler det flere informanters utsagn knyttet til sårbarhet overfor pågående spørsmål om årsaken til asyl fra de andre asylsøkerne. Informantenes utsagn var i flere tilfeller relatert til opplevd ensomhet som «den eneste skeive» blant de andre asylsøkerne. Slik informantene uttrykte det, bidro dette til et behov for å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i lunsjpausen. Både skjuling av egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet og forventning til eksterne stressende hendelser innebærer økt årvåkenhet overfor egen adferd, gestikulering og frykt for å bli avslørt (Meyer, 2003). Informantenes utsagn om pågående spørsmål fra andre asylsøkere i lunsjpausen indikerer økt stressnivå som følge av frykt for å bli avslørt. Forventning til stigmatisering kan bidra til frykt som videre kan redusere prestasjonsevner (Meyer, 1995). Reduserte prestasjonsevner på grunn av frykt for andre asylsøkere i lunsjpausen er svært uheldig for skeive asylsøkere som skal tilbake på intervju med UDI etter endt lunsjpause. Covering og reverse-covering er konsept opprinnelig utviklet av Goffman (1963) og henviser til ulike former for assimilering (Yoshino, 2002, s. 772-909). Covering i en skeiv kontekst er at individer handler på en måte som innad i de sosiale omgivelsene er forstått å være normativ eller stereotypisk heterofil adferd. Til sammenligning viser Reverse-covering til at individet utviser en adferd som underbygger individets gruppetilhørighet som skeiv. Både Covering og Reverse-covering kan forekomme på et spektrum fra diskret til stereotypisk adferd. Konseptene tydeliggjør hvordan kontekstuelle forhold kan påvirke i hvilken grad skeive mennesker tydeliggjør sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Konseptene Covering og Reverse-covering tydeliggjør hvordan de sosiale omgivelsene i intervju-lokalet kunne skape et

behov for å skjule seg i lunsjpausen; først Covret informantene sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på veg inn til intervjuet. Deretter formidlet de den på intervjuet (Reverse-covering), for deretter å Covre den i lunsjpausen som følge av frykt for de andre asylsøkerne. Sammenlagt tyder dette på at intervjusituasjonen kan oppleves særlig motsetningsfull for skeive asylsøkere som gjennomfører intervjuet i sitt opprinnelsesland eller tredjeland. Til sammenligning gjennomførte flere informanter sitt intervju i Norge, og noen formidlet at de ikke opplevde at frykt for de andre asylsøkerne gav et behov for å skjule seg i lunsjpausen. Slik informantene uttrykte det, hadde dette sammenheng med at de andre asylsøkerne kom fra ulike land og derfor var mindre pågående. Patrick oppsummerer de fleste informantenes utsagn:

"Vi snakket ikke så mye med hverandre. Fordi vi kjente ikke hverandre. Det var bare fremmede folk. Det var en som var fra Etiopia som hilste på meg, men han spurte ikke "hvorfor er du her?" eller "hva skal du si?" eller sånn, han spurte ikke om det. Så bare "hei, er du fra Sudan? Jeg er fra Etiopia, okey lykke til, ha det bra".

Informantenes utsagn tyder på at skeive asylsøkere som gjennomfører sitt intervju utenfor Norge, i større grad enn asylsøkere som gjennomfører sitt intervju i Norge, kan veksle mellom å være åpen på intervjuet, for så å skjule seg i lunsjpausen av frykt for andre asylsøkere.

Tema 3: Taushetsplikt og tolkeproblematikk

Ett av studiens problemstillinger handlet om hvordan informantene opplevde kommunikasjonen med de ansatte i UDI/UNE som intervjuet dem. Mange informanter uttrykte forståelse for at intervjueren i UDI/UNE forsøkte å finne ut om informantenes frykt for forfølgelse i opprinnelseslandet var reel. Slik informantene uttrykte det, syntes denne forståelsen av intervjuerens rolle å bidra til en form for tillit til intervjueren. Imidlertid uttrykte de fleste informantene mistro overfor at taushetsplikt var et beskyttende lovverk. Slik informantene uttrykte det, bidro mistilliten til frykt for konsekvensene dersom UDI/UNE videreformidlet informantenes seksuelle identitet til myndighetspersoner i informantenes opprinnelsesland eller tredjeland. Slik mange informanter uttrykte det, syntes også tilstedeværelsen av tolk fra samme kulturområde å vekke engstelse for at tolken skulle videreformidle informantenes seksuelle identitet til informantenes familiemedlemmer. Et fåtall av informantene uttrykte at bruk av tolk fra et annet kulturområde enn informantene selv kom fra, enten bidro til at det var lettere å snakke om seksuell identitet, eller bidro til ytterligere utfordringer ved tolkens manglende språkkompetanse. Andre formidlet imidlertid at tolkens religiøse symboler slik som klær og/eller medbrakte religiøse gjenstander vekket

ubehag og engstelse for å snakke om seksuell identitet. Sammenlagt syntes mistillit til taushetsplikt som et beskyttende lovverk, og tolkens tilstedeværelse, i særlig grad å påvirke informantenes kommunikasjon om sin seksuelle identitet på intervjuet. Dette temaet samler undertemaer knyttet til hvordan de 3 eksterne faktorene mistillit til beskyttende lovverk, frykt for myndighetspersoner i eget opprinnelsesland eller tredjeland og tolkens tilstedeværelse syntes å påvirke informantenes kommunikasjon om egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet.

Frykt for myndighetspersoner og beskyttende lovverk

Flere informanter formidlet at det kunne få sterke, negative konsekvenser dersom myndighetspersoner i deres opprinnelsesland eller et tredjeland fikk kjennskap til informasjonen informantene fortalte om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet med UDI. Haydens sitat oppsummerer flere informanters utsagn om hvordan frykten for slike konsekvenser og uvissheten om UDI intervjuerens taushet, sammenlagt påvirket ham under intervjuet:

«Og jeg var redd hun ville videregående historien til Jordanske myndigheter. Jeg var redd fordi hvis jeg fikk problemer fikk de vite om meg. Da kom jeg til å komme i fengsel resten av livet. Det er slik det er. Det er slik det er! Jeg overdriver ikke eller noe. Det er sant! Jeg vet om to syriske menn som ble voldtatt på politistasjonen i Jordan bare fordi de var homo. Og jeg stod i en veldig vanskelig situasjon, for ikke å nevne dette. Så jeg var redd fordi «Vær så snill, ikke ta meg» altså «Jeg forteller deg historien min fordi jeg stoler på deg, ikke la historien komme ut fordi det kommer til å ødelegge livet mitt». Jeg hadde nettopp fått graden min, kommet i gang med mastergraden, startet å søke jobb og holdt på å skape en god fremtid for livet mitt. Og jeg var liksom positiv til dette. Så jeg var redd for at hun skulle villede meg eller bare forlate meg eller, eller si «Beklager, Norge avviser deg» så den historien jeg fortalte deg. Jeg «*vær så snill*»»

Med utgangspunkt i Meyers minoritetsstressmodell (2003) henviser sitatet til forventninger til eksterne stressfulle hendelser i form av frykt for myndighetspersoner i eget opprinnelsesland og understreker på denne måten frykt på grunn av minoritetsposisjonen som homofil. Videre tyder sitatet på en opplevelse av å legge sitt videre liv i hendene på intervjueren fra UDI. International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA world) publiserte i 2020 en oversikt over nasjonale lovverk om seksuell identitet (Mendos, 2020). Basert på ILGAs oversikt varierte den maksimale straffen for seksuelle handlinger mellom samtykkende voksne av samme kjønn fra 3 års fengsel til dødsstraff i informantenes opprinnelsesland. Asylsøkere som har opplevd forfølgelse på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i opprinnelseslandet, kan ha utfordringer med å stole på at

myndighetspersoner i andre land vil hjelpe dem før asylsøkerne har vært ute av opprinnelseslandet en stund (Shidlo & Ahola, 2013). utfordringer med å stole på ansatte i UDI/UNE fremkom også i informantenes narrativer. Eric formidlet at han hadde følt seg svært utrygg på både intervjuet med UDI og UNE og forklarte at opplevelsen av trygghet ville ha en særlig betydning for hvorvidt asylsøkere turte å fortelle historien sin:

«Første gangen du går på intervjuet må du føle deg trygg. Det er den viktigste tingen. Det kan få deg til å fortelle alt innholdet i historien din (...). Når du drar dit kan du fortelle dem at alt er hemmelig, ingen snakker om noe på kontoret (...). Fordi det var det andre intervjuet for meg... og nå føler jeg meg ikke trygg. Og det er ikke godt for noen. Da jeg dro dit den første gangen og snakket om livet mitt og kvalitetene mine og... Hvordan kan jeg skape en relasjon med en mann som det, eller familien min... ja, men... *trygghet* er hva jeg tenker om det. Du må stole på tolken. Du forteller om livet ditt og... han oversetter for deg. Det gjør at du blir nervøs og ikke føler deg trygg»

Sitatet understreker hvordan asylsøkernes opplevelse av trygghet kan være avgjørende for formidlingen av egen historie på intervjuet. Sitatet fungerer på denne måten som et forslag til at intervjuere i UDI/UNE kan legge ytterligere vekt på trygghet under intervjuer av skeive asylsøkere. David formidlet at han hadde opplevd ubehag over intervjuers manglende sensitivitet overfor transpersoner og formidlet et behov for intervjuers respekt overfor skeive asylsøkeres tidligere opplevelser:

«Som skeiv, afrikansk, eller en immigrant fra hvor som helst, som en skeiv immigrant. De er skjøre. De har vært gjennom mye, de har vært gjennom mye. De er emosjonelt skjøre, de trenger en form for omsorg og vennlighet og milde spørsmål. Vær klar for denne personen og den riktige måten du kan intervju dem på».

Med henblikk på asylsøkernes utfordrende situasjon, kan det være nyttig at ansatte som har erfaring og kunnskap om skeiv identitet, prioriteres til å gjennomføre intervjuer av skeive asylsøkere.

Andre informanter formidlet utrygghet over at lovverk om taushetsplikt ville beskytte dem. Begrepet taushetsplikt og i hvilken grad dette ble overholdt av myndighetspersonene syntes for flere informanter å virke fremmed. Benjamin etterlyste utfyllende informasjon om definisjonen av begrepet taushetsplikt og i hvilken grad dette kunne fungere beskyttende i forkant av intervjuet:

«Nei, jeg skulle ønske at man kunne fått litt utfyllende informasjon. Det kunne vært informert, for eksempel hva er *taushetsplikt*? Ja, det er jo veldig, veldig, veldig, veldig viktig for den som er flyktning, som er redd, som har masse hemmeligheter, at, på en måte, bygge på tryggheten «Hva betyr det? Hva

kan det gjøre med et menneske hvis man bryter det? Altså få vite hvor alvorlig det er. Jeg hadde aldri hørt noe om taushetsplikt i Somalia, så at man kan få det med seg og forstå det da, tenker jeg (...) Stole på folk på grunn av *loven*? Jeg vet ikke hva?»

Sitatet understreker mistillit til et beskyttende lovverk og tydeliggjør samtidig en frykt for å få avslørt «masse hemmeligheter» som kan tolkes som hans seksuelle identitet. Utsagnet «stole på folk på grunn av *loven*?» kan knyttes til tidligere erfaringer med å ikke kunne stole på at lovverk fungerer beskyttende, og samtidig forventninger om stressfulle hendelser (Meyer, 2003) dersom andre fikk kjennskap til hans seksuelle identitet. Informantenes forventninger til stressende hendelser fra myndighetspersoner dersom de fikk kjennskap til deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, syntes ikke å bli redusert til tross for at de formidlet at de hadde fått informasjon om taushetsplikt i forkant av intervjuet. Slik informantene uttrykte det, hadde de enten ikke hatt tillit til at taushetsplikten kunne beskytte dem, eller at hele intervjusituasjonen hadde opplevdes overveldende i den grad at informasjonen om taushetsplikt ikke ble tillagt vekt. Med utgangspunkt i informantenes formidlinger, er det viktig å vektlegge den utstrakte betydningen av taushetsplikt i større grad i forkant av intervjuet. Tydelig informasjon om at taushetsplikt fungerer beskyttende for personlig informasjon i Norge, og i hvilken grad myndighetspersoner følger disse i praksis kan bidra til å skape tillit.

Tolk fra samme kulturområde

Tolk fra det samme kulturområdet som informantene syntes blant mange av informantene å bidra til mistillit og frykt overfor tolkens overholdelse av taushetsplikten, og frykt for at familiemedlemmer eller andre skulle få kjennskap til informantenes seksuelle identitet. Noen informanter formidlet at til tross for at de hadde oppgitt sin seksuelle identitet som årsak til behovet for beskyttelse, bidro tolkens tilstedeværelse til at de tilbakeholdt informasjon om sin seksuelle identitet som ellers kunne gitt grunnlag for beskyttelse. Edwards utsagn favner flere informanters utsagn:

«Jeg tenkte «hun er arabisk» og vi har ikke homofile mennesker i samfunnet vårt og jeg tenkte «jeg er den eneste homofile på dette intervjuet». Jeg tenkte «jeg kan ikke fortelle alt ærlig til dem, her» Og jeg ville ikke at hun skulle huske navnet mitt en dag, hun kom til å fortelle familien min, så... jeg forsøkte å holde det hemmelig så mye jeg kunne. Nå er jeg veldig åpen om alt, men jeg var ikke det i Libanon på den tiden»

Utsagnet antyder både en ensomhet og en forventning om å ikke bli forstått på bakgrunn av å være det de oppfattet som «den eneste homofile på intervjuet». Tolk fra samme kulturområde

syntes å fungere som en påminnelse om sosiokulturelle føringer og frykt for negative konsekvenser ved å uttrykke skeiv identitet i informantenes opprinnelsesland. Dette kan forstås som tillærte forventninger til eksterne negative hendelser og dermed som en stressor direkte knyttet til skeive menneskers minoritetsposisjon (Meyer, 1995, 2003). Ettersom individer tilegner seg kulturelt delte forståelser av kjønn og seksualitet gjennom kulturelle scripts (Frith & Kitzinger, 2001; Simon & Gagnon, 1986), er også forventet adferd knyttet til kjønnsroller sosialt konstruert innad i en kultur (DeLamater & Hyde, 1998; Herek, 1986). Negative holdninger til skeiv seksuell identitet kan dermed forstås ut fra den kulturelle inndelingen av homofili og heterofili (Herek, 1986). Ettersom tolken og informantene tilhørte det samme kulturområdet har de gjennom sosialisering nødvendigvis tilegnet seg de samme overordnede forståelser av at homofili er «uønsket» eller «galt». Denne felles forståelsen syntes å påvirke informantenes opplevelse av kommunikasjonen om sin seksuelle identitet. Betydningen av at tolken og informantene kom fra samme kulturområde samsvarer med Simon og Gagnons (1986) argument om at relevansen for de ulike nivåene i seksuell script teori er forskjellig i ulike sosiale situasjoner. Noah gjennomførte intervjuet i Norge, og forklarte hvordan han tilla sin egen og tolkens felles etnisitet større betydning enn tolkens profesjonalitet:

«Jeg var redd for eksempel for tolken, selv om han var snill og snakket, og det var arabisk tolk og det er uvanlig at man sier at man er homo foran andre mennesker. Det er fordi jeg var vant til å være i skapet i Syria, det var farlig å si noe om det. Jeg kjenner noen tolker her. Arabiske tolker. Jeg trodde ikke på at de ikke sladrer med andre tolker, at de snakker med andre om det som skjer på intervjuet».

Sitatet uttrykker flere informanters utsagn som tyder på at informasjonen de fikk om taushetsplikt i forkant av intervjuet ikke innga tillit til tolkens konfidensialitet. De fleste informantene kom til Norge mellom 2015 og 2020. For informanter som ankom Norge tidligere enn 2015 syntes frykten for at tolken skulle videreformidle informasjon om informantenes seksuelle identitet fortsatt å prege gjengivelsen av deres opplevelse av intervjuet med UDI/UNE. Benjamin gjennomførte sitt intervju i Norge, og forklarte at frykten for tolken fra samme kulturområde som ham selv handlet om en frykt for at andre asylsøkere på asylmottaket han bodde på skulle få kjennskap til hans seksuelle identitet:

«Det er jo 20 år (siden) så man har jo glemt masse, men den tolken glemmer jeg ikke – og taushetsplikt. Det glemmer jeg ikke. Og det at du blir belastet med egne landsmenn som du er *livredd* for. Det er jo et annet kapittel. (...) At de skulle høre eller om tolken sladrer til noen andre som bor på asylmottaket. «Hvordan skal jeg overleve dette?» Fordi på transittmottaket som jeg bodde på, han tolken var venner med noen gutter som bodde på samme rom. Vi var syv gutter som bodde på samme rom. Og jeg husker

en gang som han inviterte dem til seg. Da er det kort veg – og de dro tilbake til mottaket, sant? Man blir jo *livredd.*»

Sitatet indikerer at flukt fra eget opprinnelsesland kan oppleves å vedvare i vertslandet dersom skeive asylsøkere møter andre asylsøkere fra samme kulturområde på asylmottaket de bor på. Dette kan ut fra minoritetsstressmodellen forstås som at skeive asylsøkere kan oppleve vedvarende stress gjennom et behov for å fortsette å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet etter ankomst til Norge. I levekårsundersøkelsen «Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge» rapporterte også flere deltakere opplevd- eller fryktet for - vold fra andre asylsøkere fra samme kulturområde, på grunn av sin skeive seksuelle identitet (Eggebø et al., 2018, s. 130-131). Frykt for at andre på asylmottaket får kjennskap til skeive asylsøkeres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, synes dermed å være en særlig utfordring for skeive asylsøkere som gjennomfører sitt asyLintervju med UDI/UNE i Norge. Asylsøkere og tolk fra det samme opprinnelseslandet vil nødvendigvis utgjøre den samme etniske minoritetsgruppen både i immigrasjonsprosessen og eventuelt det videre oppholdet i Norge. Intervjuer med bistand fra tolk fra det samme landet eller kulturområdet skeive asylsøkere søker beskyttelse fra, synes dermed å bidra til økt frykt og unngåelse av å formidle egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Ifølge UDI har mennesker med en reell fare for forfølgelse på bakgrunn av å være i en spesiell sosial gruppe, slik som mennesker med skeiv seksuell identitet eller kjønnsidentitet, rett til beskyttelse i Norge (Utlendingsdirektoratet, u. å.). Skeive asylsøkeres unngåelse av å formidle informasjon rundt sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på grunn av tolkens tilstedeværelse, vil derfor være uheldig ettersom denne informasjonen i seg selv kan utgjøre en del av grunnlaget i behovet for beskyttelse. Benjamin forklarte at skriftlig informasjon og spørsmål om tilrettelegging på informantenes eget språk i forkant av intervjuet kunne bidra til trygghet og forslo hva som kunne inngå i et slikt informasjonsskriv:

"Jeg kunne fått informasjon, det kunne vært på somalisk "er du somalisk, er du skeiv? Vil du at vi skal intervju deg litt annerledes? Er det noe du ikke tør å fortelle denne tolken? Ønsker du noen andre? Vil bytte tolk?" Jeg fikk ikke noen slike forslag "Har du en annen legning?" De nevnte jo litt om det, men man er jo så langt, langt inne i sin egen boble på en måte og da trenger man den tryggheten."

Utsagnet henviser til at muntlig informasjon og spørsmål om seksuell identitet i starten av intervjuet ikke opplevdes tilstrekkelig betryggende. Av den grunn kan det være nyttig å utforme skriftlige forslag til rimelige, overkommelige endringer tilpasset skeive asylsøkeres behov og ønsker. Asylsøkernes mulighet til medbestemmelse i tilpasningen av eget intervju,

kan fungere som en form for opplevd kontroll i en ellers utrygg og presset situasjon. Slike skriftlige forslag kan utformes på flere språk og dermed være tilgjengelige for UDI/UNEs ansatte som en del av forberedelsene til intervjuer av mennesker som har søkt asyl på grunnlag av skeiv identitet.

Tolk fra et annet kulturområde

Et fåtall informanter rapporterte at de enten hadde gjennomført intervjuet på engelsk uten bruk av tolk, eller at UDI hadde innvilget dem å bruke en tolk fra et annet land som snakket samme språk som asylsøkeren. Deres formidlinger tydet på at fraværet av tolk fra samme land enten medførte ytterligere utfordringer på intervjuet, eller bidro til at informantene lettere kunne kommunisere rundt sin seksuelle identitet. Patrick formidlet hvorfor han ba UDI om å bruke en tolk fra et annet kulturområde på intervjuet:

"Jeg visste ikke så mye om intervjuet, jeg visste ikke om hva de skulle spørre om. Jeg visste ikke så mye om hvem saksbehandleren var eller personen som skulle intervju meg, hvem det var og heller ikke... *tolken* ...men det jeg visste som var litt viktig for meg var at jeg ville ikke ha en tolk fra samme land. (...) Nei, fordi jeg synes det føles litt ubehagelig å ha en fra samme land og... fortelle dem min personlige historie, det føltes litt ubehagelig for meg. Jeg vil helst ha en som jeg ikke kjenner, som jeg ikke har noen felles med, som...ikke kjenner meg. I tilfelle vi møtes på gaten en gang eller en dag og plutselig husker han meg "åja, jeg kjenner han fra intervjuet" Så jeg gav beskjed til UDI på forhånd og det gikk kjempebra, jeg fikk tolk fra et land som jeg.. jeg vet ikke hvor..(..) men som snakket samme språk (..) Det var kjempebra. Jeg følte meg helt fornøyd"

Sitatet tyder på at opplevd stress og mangelfull åpenhet om egen seksuell identitet på intervjuet ble redusert ved bruke tolk fra et annet land enn søkers opprinnelsesland. Utsagnet «jeg vil helst ha en jeg ikke kjenner, som jeg ikke har noe til felles med» kan tyde på at dersom tolken og skeive asylsøkere ikke har tilegnet seg de samme overordnede føringene, slik Simon og Gagnon (1986) beskriver som kulturelle scenarier, kan også forståelsen av skeiv seksuell identitet eller kjønnsidentitet være ulik og på denne måten bidra til mindre opplevd fordømmelse. Dette understreker på samme måte som utfordringene ved bruk av tolk fra samme kulturområde, at delte overordnede forståelser av homofili mellom asylsøkeren og tolken, i særlig grad kan påvirke skeive asylsøkeres kommunikasjon om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Bruk av tolk fra et annet kultur- eller landområde kunne likevel være utfordrende dersom tolken ikke hadde tilstrekkelig kunnskap om asylsøkerens språk. Eric hadde gjennomført flere intervjuer med UDI og UNE, og uttrykte frustrasjon over tolkens manglende kompetanse på intervjuet med UNE:

«Han fortalte historien, men ikke alt. Da jeg så dokumentet (hvor det stod hva som hadde blitt sagt på intervjuet), stod det ikke alt. Og det er viktig. Fordi han hadde ikke noe god erfaring fordi det ikke var hans språk. Enhver som ønsker å oversette engelsk eller norsk eller hva som helst, han må bo der i minst ti år slik at han kan mange, mange, mange ord. Har mange erfaringer. Og etter det kan han være i retten og jobbe med sakene til disse menneskene. Fordi han skaper problemer for mange mennesker. Fordi han oversatte ikke det jeg sa. Han oversatte bare det han forstod. Jeg sa «en, to, tre, fire» og han oversatte bare «to» (...) Jeg forklarte ham, jeg sa til ham «hvis du ikke forstår...» Fordi arabisk har mange dialekter. Det er ikke... og du må forstå fordi «det er dialekten min, dette er språket mitt» men... og det var mange, mange, mange, mange ganger han ikke forstod hva jeg sa og... Jeg sa til ham «si fra til meg hvis du ikke forstår, så kan jeg kanskje forklare det for deg». Det er et poeng jeg kanskje ønsker å endre»

Sitatet viser at slik Eric så det hadde ikke tolken tilstrekkelig språkkompetanse for å utøve tolketjenester i asylsaker. Dette synes å bidra til ytterligere frustrasjon for ham i en allerede presset situasjon, ettersom tolkens kunnskap om både asylsøkerens språk og norsk språk er avgjørende for kommunikasjonen mellom intervjuer(e) og asylsøker på intervjuet. Asylintervjuet er i seg selv særlig viktig for det videre utfallet av asylsaken (Bahus, 2020). Eric rapporterte at han hadde søkt asyl på et annet grunnlag enn hans seksuelle identitet. Det er derfor sannsynlig, men likevel usikkert hvorvidt tolkens manglende vokabular samtidig omfattet manglende språkkunnskap knyttet spesifikt til seksuell identitet. Likevel kan manglende vokabular på et generelt grunnlag samtidig indikere et mangelfullt vokabular omkring seksuell identitet eller kjønnsidentitet. Dette fremmer et sentralt behov for tolkens kjennskap til ord og begreper rundt seksuell identitet og kjønnsidentitet i intervjuer av skeive asylsøkere. På den ene siden kan slik kunnskap være utfordrende ettersom ulike land kan bruke ulikt vokabular knyttet til skeive menneskers seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Videre kan de tilgjengelige ordene oppleves støtende for skeive mennesker. På den andre siden kan utforming av ordlister eller begrepsbruk være nyttig for å unngå at tolken nødvendigvis må benytte begreper som støter asylsøkerens seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet. Regjeringens handlingsplan mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk og kjønnskarakteristika for 2021-2024 (s. 61) henviser til at utvikling av veiledere og ordlister om kjønn- og seksualitetsmangfold på flere språk kan bidra til økt åpenhet. IMDi lanserte i 2020 en veileder for skeive begreper på arabisk og somalisk hvor formålet var at skeive ungdommer kunne benytte et respektabelt vokabular for å snakke om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet, 2020). Utvikling av respektable begreper knyttet til skeiv seksuell identitet og kjønnsidentitet på flere språk, kan også være nyttig innen UDI/UNEs bruk av

tolketjenester ettersom dette kan bidra til å ivareta skeive asylsøkeres integritet på intervjuer. Videre kan tolkens velvillighet til å tilegne seg nye begreper om skeiv seksuell identitet og kjønnsidentitet, være retningsgivende for bruk av gitt tolk i intervjuer av skeive asylsøkere.

Religiøse symboler

Noen informanter formidlet at tolkens religiøse symboler slik som klær og/eller medbrakte religiøse gjenstander, vekket engstelse og ubehag for å snakke om seksuell identitet på intervjuet. En måte religiøse mennesker i Islam kan minnes Allah og holde fokus på det som ansees å være viktig i livet, er å bruke en prayer counter (Mohd Fauzi et al., 2020). En prayer counter er et lite objekt med en liten spak som trykkes på for å telle og gjenta korte bønner i dagliglivet, hvor formålet er å minnes Allah (Damla & Figen, 2022). Hayden forklarte hvordan tolkens bruk av hijab og prayer counter bidro til engstelse for fordømmelse ved å snakke om seksuell identitet med den kvinnelige intervjueren fra UDI:

«Jeg spurte jenta, den norske jenta, jeg spurte «kan hun gå ut?» Det var en veldig religiøs kvinne, hun brukte counteren mye og trykket på den hele tiden. Og jeg kjente sånn «hun er en veldig religiøs og hun skal oversette ting som hun kommer til å bli veldig sint på» (*ler litt nervøst*), så jeg sa «jeg kan engelsk, bare slapp av». Jeg mener, jeg kommer for å snakke om homoseksualitet og LHBT, og alt er imot Koranen, imot religion og imot Sharia også. Og altså, jeg vet hvor mye hatefulle ytringer det er i Jordan mot homoseksualitet. Så veldig religiøs jente med hijab...».

Sitatet er interessant ettersom det viser at tolkens religiøse symboler kan bidra til ubehag, og videre, et sterkt ønske om å gjennomføre intervjuet uten tolken til stede til tross for at dette ville innebære å gjennomføre intervjuet på annet språk enn eget morsmål. Slik flere informanter uttrykte det, syntes det nærmest umulig å snakke om egen seksuelle identitet foran en religiøst utseende tolk. Skeive mennesker har i mange tilfeller lært å forvente eksterne stressfulle hendelser fra medlemmer i majoritetsgruppen (Meyer, 2003). Det er uvisst i hvilken grad religion var dominerende i informantenes opprinnelsesland eller tredjeland. Slik informantene uttrykte det, syntes likevel frykt for å snakke om egen seksuelle identitet foran en «religiøst utseende» tolk å ha opphav i en forventning om religiøs fordømmelse. En kvantitativ, longitudinell studie av deltakere i 55 land, fant at individers hyppighet av deltakelse på religiøse tilstelninger hadde sammenheng med styrken på individenes avvisning av homofile mennesker (Janssen & Scheepers, 2018). Ifølge Janssen og Scheepers kan dette komme av at mennesker som hyppig deltar i religiøse kirkesamfunn, hyppig eksponeres for tradisjonelle kjønnsrollemønstre, noe som kan øke sannsynligheten for avvisning av homoseksualitet. Informantenes frykt for tolkens «religiøse utseende» kan referere til at

tolkens religiøse symboler representerte aktiv deltakelse i et kirkesamfunn. Tolkens religiøse symboler kunne på denne måten bidra til forventninger om avvisning og fordømmelse av informantenes seksuelle identitet. Benjamin hadde gjennomført intervjuet med UDI med en politibetjent til stede. Han fortalte hvordan usikkerhet rundt tolkens og politibetjentens klær sammenlagt bidro til at han unngikk å fortelle om egen seksuelle identitet:

«Jeg fortalte ikke hele historien. Jeg fortalte *ikke* om legningen min på grunn av at det turte jeg ikke fordi det var en somalisk mann tilstede og han så religiøs ut og det var en hvit dame som ikke hadde noen politiklær eller.. som jeg er vant til da (...) jeg ble usikker av hele situasjonen. Jeg ble usikker av hele situasjonen og jeg gjemte meg og gikk i skallet mitt og... latet som jeg var heterofil da *-igjen*. (...) Det ligger skam med i bildet også ikke sant, masse skam.»

Homofile menn som har vært utsatt for stigmatisering fra lovverk og sosiale relasjoner i det øvrige samfunnet på grunn av deres seksuelle identitet, kan være særlig sårbare for å avsky eller hate den de er (Gagnon & Simon, 2005, s. 121). En slik sterkt negativ oppfatning av seg selv stammer i mange tilfeller fra erfaringene med stadig sosial stigmatisering og ikke nødvendigvis fra andre, dypereliggende psykiske utfordringer. Betydningen av mangelfull sosial støtte understøttes av Carrion og Lock (1997, s. 372) som argumenterer for at opplevelser av skam kan oppstå dersom individet forneker eller minimerer betydningen av egen seksuelle identitet av frykt for sosial avvisning og samtidig mangler sosial støtte i prosessen ved å «komme ut av skapet». Ut fra konseptet internalisert homonegativitet (Meyer, 1995, 2003) og et seksuelt script perspektiv (Simon & Gagnon, 1986) kan Benjamins utsagn om skamfølelser rundt formidlingen av egen seksuelle identitet på intervjuet forstås som en tydeliggjøring av tidligere erfaringer med sosial stigmatisering som hadde blitt internalisert i en negativ selvforståelse i form av skam over egen seksuelle identitet. Dette tyder på at ivaretagelse av skeive asylsøkere i særlig grad kan innebære bistand til bearbeiding av negative forståelser knyttet til egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Tolkens tilstedeværelse er nærmest uunngåelig dersom asylsøkeren ikke snakker norsk eller engelsk språk. Ifølge Edward kan skeive asylsøkeres ubehag reduseres dersom tolken kan oversette fra et annet rom slik at asylsøkeren ikke ser tolken, og tolken ikke ser asylsøkeren:

«Det ville vært mye bedre hvis tolken hadde på seg et headset og ikke var en tredje eller fjerde person der sammen med oss. Du vet ikke hvem han eller hun er, og han vet ikke hvem du er. Så det ville vært mye bedre hvis det var slik som et headset. Og så kan de oversette mellom oss under intervjuet.»

Forslaget er interessant ettersom fraværet av visuell kontakt mellom tolken og asylsøkeren kan redusere asylsøkernes forventning om tolkens religiøse fordømmelse eller avvisning av

seksuell identitet eller kjønnsidentitet og på denne måten redusere minoritetsstress. Fravær av visuell kontakt kan samtidig redusere frykt for tolkens senere gjenkjennelse og gjengivelse av asylsøkernes seksuelle identitet eller kjønnsidentitet til uvedkommende.

Oppsummerende diskusjon

Informantenes tidligere negative opplevelser i tiden før intervjuet syntes i særlig grad å ha vært preget av et behov for å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Skjuling av egen seksualitet kan ut fra Meyers (2003) minoritetstressmodell forstås som en mestringsstrategi som følge av stigmatisering fra majoritetsgruppen. Årsaken til informantenes behov for å skjule sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet syntes å være påvirket av formell kontroll slik som lovverk som kriminaliserer seksuell adferd mellom samtykkende, voksne mennesker av samme kjønn. Uformell sosial kontroll, slik som diskriminering i jobbsammenheng og/eller trusler fra familiemedlemmer, syntes også å være en særlig årsak til informantenes behov for å skjule seg. Behovet for å skjule seg syntes å ha sammenheng med forventninger til avisning og/eller ulike former for vold dersom andre fikk kjennskap til informantenes seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Meyers (2003) minoritetsstressmodell beskriver slike forventninger som stressorer direkte knyttet til gruppens minoritetsstatus. Ved fremtidige avskaffelser av lovverk (formell kontroll) i land som kriminaliserer seksuell adferd mellom to mennesker av samme kjønn, påvirkes ikke nødvendigvis den sosiale kontrollen likedan, ettersom kontrollen utøves fra ulike utgangspunkt. Selv om Norge i 1972 avskaffet straffeloven for homofili (Tveter, 2019), fant den norske levekårsundersøkelsen «Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår» (Anderssen et al., 2021) likevel at lesbiske, homofile, bifile og transpersoner hadde opplevd større grad av diskriminering enn heterofile cispersoner på ulike arenaer i dagliglivet, for eksempel på arbeidsplassen. Dette indikerer at endring av sosiale normer og negative holdninger til mennesker med skeiv identitet er «del to» i kampen for aksept. Den sosiale kontrollen styres ikke lenger av formelle lovverk, men i stedet av en uformell sosial kontroll fra mennesker i nærmiljøet, familiemedlemmer og/eller bekjentskapskretser. Dette medfører at uavhengig om landet skeive asylsøkere søker beskyttelse fra har formelle lovverk som kriminaliserer seksuell adferd mellom to mennesker av samme kjønn, bør ivareta i intervjusituasjonen omhandle kunnskap og evne knyttet til å utøve sosial støtte til mennesker som er eller har vært, under sterk sosial kontroll.

Slik informantene uttrykte det, syntes både forventninger om å snakke om egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet og kunnskap om homofiles rettigheter i Norge, å bidra

til åpenhet. Ansatte i UDI/UNE kan ikke nødvendigvis påvirke skeive asylsøkeres individuelle forventninger for å fremme åpenhet på intervjuet. Likevel kan tydelig informasjon om homofiles rettigheter i Norge, bidra til en opplevd støtte som videre kan påvirke skeive asylsøkeres vurderinger av å være åpen om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet i en positiv retning.

Informantenes utsagn knyttet til åpenhet tydet på at til tross for at flere hadde oppgitt sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet som årsaken til behovet for asyl, kunne de likevel være på ulike stadier av sin erkjennelsesprosess. Dette synes i særlig grad å medvirke til at noen skeive asylsøkere kunne være forberedt på, og evne, å erkjenne sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet, mens andre er på tidligere stadier og er derfor ikke klare for å komme ut av skapet på intervjutidspunktet. Dermed kan asylsøkere som er på tidligere stadier, unnlate å formidle sin skeive identitet fordi de er i en prosess med å akseptere og integrere sin seksualitet som en del av egen identitet. Ifølge Carrion og Locks (1997) stadiemodell, kan det å formidle sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet til andre, først forekomme etter de foregående prosessene ved å akseptere egen seksuelle identitet som en del av den helhetlige identiteten. Internalisert homonegativitet og/eller transnegativitet er en minoritetstressor hvor individer tar til seg gruppens overordnede negative føringer mot homofile og/eller transpersoner slik at føringene også gjelder dem selv (Meyer, 2003). Etersom kulturelle scenarioer legger føringer for konteksten mennesker lærer om sin seksuelle identitet (Simon & Gagnon, 1986), kan aksept av egen seksualitet i et land som kriminaliserer homofili, hindre eller forsinke denne aksepten. Disse sosiale påvirkningene kan bidra til at skeive asylsøkere er «på vei» til å komme ut av skapet, men at de ikke nødvendigvis har kommet til stadiet av selvaksept på intervjutidspunktet.

En annen sentral årsak til frykt eller unngåelse av å formidle egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet, syntes å være tilstedeværelse av tolk fra samme kulturområde og/eller med et «religiøst utseende». En forklaring på dette kan være at tolken og informantene hadde felles kulturelle scripts (Simon & Gagnon, 1986), hvor de gjennom sosialisering hadde den samme overordnede forståelsen av at homofili er «galt». Informantenes forventninger til avvisning fra den «religiøst utseende» tolken, syntes også å bidra til sterkt ubehag for flere informanter. Mennesker som er i en reell fare for forfølgelse på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, har rett på beskyttelse i Norge (Utlendingsdirektoratet, u. å.). Skeive asylsøkeres unngåelse av å formidle egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet på grunn av tolken, eller ved å være i en prosess

hvor de ikke er klare til å formidle sin skeive identitet på intervjutidspunktet, er derfor svært uheldig ettersom dette kan gi grunnlag for avslag på asyl i Norge.

Konklusjoner

I denne oppgaven har ni homofile cismenn og en transmann fortalt hvordan de opplevde intervjusituasjonen med UDI/UNE. Informantene presenterte selv ulike forhold de mente var viktige for framtidige intervjuer og ivaretagelse under intervjuene. De fleste informantene uttrykte at ansatte i UDI/UNE hadde gjort en god jobb, men at det var rom for forbedringer.

Skeive asylsøkere kan oppleve ytterligere belastninger fra negative erfaringer knyttet til sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, i tillegg til belastningene ved selve migrasjonsprosessen. Det fremkom av datamaterialet at frykt for konsekvensene dersom familiemedlemmer fikk kjennskap til informantenes seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, preget hverdagen før intervjuet. Denne frykten syntes også å fremkomme i møter med tolk fra det samme kulturområdet som informantene under selve intervjuet. Dette bidro i mange tilfeller til at informantene enten unnlot å formidle sin seksuelle identitet, eller at deres formidlinger var preget av frykt og mistillit til om tolken ville overholde taushetsplikten. En annen utfordring fremkom i intervjuer hvor tolken ikke hadde tilstrekkelig språkkompetanse. Tolkere bør generelt ha lang erfaring og gode språkkunnskaper for å tolke i asylsaker.

Skeive asylsøkeres behov for ivaretagelse bør sees i sammenheng med at de har vært i langvarige, fiendtlige omgivelser i sitt opprinnelsesland eller tredjeland. Dersom intervjuet med UDI/UNE gjennomføres i Norge, kan mange oppleve at flukten fra opprinnelseslandet vedvarer dersom andre asylsøkere fra deres kulturområde også bor på samme asylmottak. Skeive asylsøkeres behov for ivaretagelse kan i særlig grad ha utgangspunkt i psykiske belastninger knyttet til minoritetsstress. Videre har skeive asylsøkere gjennomført flukt på grunn av deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet og kan dermed forstås som ressurssterke mennesker med iboende høy gjennomføringsevne. Behovet for ivaretagelse stammer i særlig grad fra sosialt påførte stressorer. Flere informanter har kommet med forslag til ytterligere ivaretagelse av andre skeive asylsøkere i samme situasjon.

Videre forskning

Asylsøkere som søker asyl på grunn av observerbare hendelser, slik som naturkatastrofer eller krig, har et annet utgangspunkt enn skeive asylsøkere som søker asyl på grunn av deres identitet. Ettersom utgangspunktet for å søke asyl er ulikt, bør også

ivaretagelse tilpasses utgangspunktet. Det trengs mer forskning på denne heterogene gruppen asylsøkere. Videre forskning på ulike behov innad i gruppen, for eksempel blant transpersoner, kan være nyttig for å inkludere ivaretagelse av mangfoldet innad i gruppen «skeive».

Under rekrutteringsprosessen observerte jeg svært få kvinnelige immigranter. Følgelig rapporterte alle informantene i denne oppgaven en mannlig kjønnsidentitet. Lesbiske, bifile eller transpersoner med en kvinnelig kjønnsidentitet er dermed ikke representert i utvalget. Dette kan gi et unøyaktig bilde på hvilke behov skeive asylsøkere har for ivaretagelse i intervjusituasjonen. På mitt spørsmål om hvorfor overvekten av tilgjengelige informanter var menn, forklarte fagleder i Skeiv Verden, Krisztian Rozsa følgende:

"Generelt er det flere menn som er flyktninger, noe vi også ser blant Skeiv Verdens medlemmer. Oppfatning av seksualitet og seksuell identitet er kulturelt betinget og kvinners seksualitet regnes i mange kulturer å generelt være «lavere» enn menns seksualitet. Dette har med seksuell adferd og dominans å gjøre. Vi ser også at UDI fokuserer på homofile menn. Dette viser et "overheng" av fokuset på- og tilstedeværelsen av, skeive menn. Behovet for ivaretagelse av skeive asylsøkere kan endres seg når kvinner i større grad blir en del av asylsøker gruppen fordi skeive asylsøker menn har andre erfaringer enn skeive asylsøker kvinner".

Videre forskning på skeive asylsøkere bør utvides til å også omhandle kvinnelige asylsøkere og deres behov for ivaretagelse. Et lavt antall kvinner blant skeive asylsøkere tyder på at mange lesbiske, bifile og transpersoner med en kvinnelig kjønnsidentitet «sitter fast» i sitt opprinnelsesland. En mulig forklaring på dette kan tenkes å ha sammenheng med påtvunget graviditet og senere vansker med å forlate egne barn. Videre forskning bør følgelig sette søkelys på hvordan skeive kvinner kan søke asyl, og hvilke unike behov kvinnene kan ha i asylprosessen og i intervjusituasjonen.

Implikasjoner for praktisk arbeid med skeive asylsøkere

Intervjuere i UDI/UNE kan bidra til å skape imøtekommende omgivelser for å fremme en aksepterende kontekst hvor skeive asylsøkere kan komme ut av skapet. Intervjuere i UDI/UNE kan dermed fungere som en viktig støttespiller i skeive asylsøkeres erkjennelsesprosess, i tillegg til å vurdere asylsøkerens reelle forfølgelsesfare. De følgende forslagene til hvordan intervjuere i UDI/UNE kan bidra til å skape en imøtekommende

kontekst for ivaretagelse av skeive asylsøkere i intervjusituasjonen, har utgangspunkt i informantenes forslag til endringer:

- **Opplevelse av trygghet.** Skeive asylsøkere kan ha smertefulle erfaringer med sosial kontroll, manglende sosial støtte og/eller fortsatt være under sosial kontroll på intervjutidspunktet. Opplevelsen av trygghet kan dermed være avgjørende for at skeive asylsøkere åpent våger å fortelle om sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet.
- **Vektlegge betydningen av taushetsplikt.** Mistillit til taushetsplikt kan redusere skeive asylsøkeres åpne kommunikasjon på intervjuet. Det kan følgelig være viktig å vektlegge den utstrakte betydningen av taushetsplikt i større grad i forkant av intervjuet. Tydelig informasjon om at taushetsplikt fungerer beskyttende for personlig informasjon i Norge, og i hvilken grad myndighetspersoner følger disse i praksis kan bidra til tillit og dermed påvirke åpenhet.
- **Medbestemmelse og skriftlig informasjon på eget morsmål.** Frykt og utrygghet i intervjusituasjonen kan bidra til at muntlig informasjon om taushetsplikt ikke tillegges tilstrekkelig vekt. Det kan derfor være nyttig å utforme informasjonsskriv på ulike språk som kan gjøres tilgjengelig i UDI/UNEs databaser. Dermed kan intervjuere enkelt skrive ut informasjonsskriv på morsmålet til asylsøkere som har søkt asyl på grunn av seksuell identitet eller kjønnsidentitet, og overrekke dette til asylsøkeren i forkant av intervjuet. Dette kan bidra til at asylsøkere får tid til å sette seg inn i egne rettigheter som skeiv, og introduksjon til hva taushetsplikt innebærer i Norge. På den andre siden er det tvilsomt at UDI/UNE har ressurser til å utforme slike informasjonsskriv på alle verdens språk. For eksempel har arabisk mange ulike dialekter hvor forskjellige ord på en dialekt kan være svært ulikt ord på en annen dialekt. Likevel kan informasjonsskriv stå på en form for felles språk hvor enkelte ord kan være fremmede, men likevel gjenkjennelige. For eksempel regnes norsk, svensk og dansk som Skandinavisk språk på grunn av gjensidig forståelighet (Gundersen, 2020). På samme måte kan utforming av informasjonsskriv til skeive asylsøkere utformes på en form for felles språk i ulike landområder i verden.
- **Tolk i et annet rom.** Bruk av tolk i et adskilt rom fra intervjuet, kan være formålstjenlig for skeive asylsøkere og samtidig gjennomførbart for UDI. «Offentlige organer kan bruke fremmøtetolking eller fjermtolking» (Tolkeloven, 2021, § 8). Ifølge tolkeloven skal den enkelte virksomhet sikre opplæring av ansatte og fungering av

tekniske løsninger ved fjerntolkning. For å overholde regjeringens retningslinjer om sosial distansering under den pågående koronapandemien, gjennomførte UDI intervjuer ved bruk av Skype hvor intervjuer, asylsøker og tolk var på ulike steder (Utlendingsdirektoratet, 2020). Opplæring av ansatte og bruk av fjerntolk har dermed allerede vært brukt relativt nylig av intervjuere i UDI. Dermed kan bruk av fjerntolk i skeive asylsaker være gjennomførbart. På den andre siden kan ansvar for opprettholdelse av tekniske løsninger føre til økte, økonomiske kostnader for UDI/UNE. For å redusere slike eventuelle ekstra kostnader kan tolken dermed være tilstedeværende (fremmøtetolkning), men arbeide i et annet rom enn rommet intervjuet av skeive asylsøkere foregår i. Kostnader ved oppdaterte tekniske løsninger reduseres ved at intervjueren har tilgang til å spørre tolken direkte dersom eventuelle tekniske utfordringer skulle oppstå. Bruk av fremmøtetolk i et annet rom kan dermed bidra til trygghet i form av større anonymitet for skeive asylsøkere som formidler sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet med UDI/UNE.

- **Utvikle et respektabelt vokabular for skeiv seksualitet på flere språk.** Utvikling av respektabelt vokabular på flere språk rundt skeiv seksuell identitet eller kjønnsidentitet kan være særlig nyttig innen UDI/UNEs bruk av tolketjenester. Tolkens kunnskap om bruk av respektable begreper kan ivareta asylsøkernes integritet ved å unngå bruk av ord som kan støte deres seksuelle identitet eller kjønnsidentitet.
- **Jevnlige, kompetansehevende kurs om skeiv tematikk.** Fagkunnskap om skeiv seksuell identitet og kjønnsidentitet er fortsatt i utvikling. Dette medfører et særlig behov for jevnlig, oppdatert informasjon om skeiv tematikk blant ansatte i UDI/UNE som intervjuer skeive asylsøkere og blant ansatte som jobber med asylsøkere og flykninger generelt. Ettersom asylsøkere kan intervjues både i Norge og i sitt opprinnelsesland eller tredjeland, vil det være nyttig at alle ansatte som jobber med asylsøkere både nasjonalt og internasjonalt, jevnlig gjennomgår de samme kursene og/eller mottar den samme, oppdaterte informasjonen om skeiv tematikk. Dette kan bidra til å ivareta skeive asylsøkeres behov, uavhengig i hvilket land intervjuet finner sted. Slike kompetansehevende kurs kan inneholde temaer knyttet til sensitivitetstrening rundt bruk av pronomen og kjønnsidentitet, hvilke spesielle behov skeive asylsøkere har for tilrettelegging av intervjuer og generell oppdatert fagkunnskap om mennesker med LHBTIQ+ identitet.

Referanser

- Adams, P. (2006). Exploring social constructivism: theories and practicalities. *Education 3-13*, 34(3), 243–257. <https://doi.org/10.1080/03004270600898893>
- Akin, D. (2017). Queer asylum seekers: translating sexuality in Norway. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 43(3), 458–474. <https://doi.org/10.1080/1369183x.2016.1243050>
- Akin, D. (2015). Assessing sexual orientation-based persecution: a closer look at the Norwegian practices of asylum evaluation of gay and lesbian claimants. *Tidsskrift om homoseksualitet*, 20(1), 21–42. <http://hdl.handle.net/11250/2629963>
- Alessi, E. J., Cheung, S., Kahn, S., & Yu, M. (2021). A Scoping Review of the Experiences of Violence and Abuse Among Sexual and Gender Minority Migrants Across the Migration Trajectory. *Trauma, Violence, & Abuse*, 22(5), 1339–1355. <https://doi.org/10.1177/15248380211043892>
- Alessi, E. J., Kahn, S., Woolner, L., & Der Horn, R. (2018). Traumatic Stress Among Sexual and Gender Minority Refugees From the Middle East, North Africa, and Asia Who Fled to the European Union. *Journal of Traumatic Stress*, 31(6), 805–815. <https://doi.org/10.1002/jts.22346>
- Almås, E. (2020, 28. april). *Seksuell identitet*. Store medisinske leksikon. https://sml.snl.no/seksuell_identitet
- Amnesty International. (u.å.). *Discrimination*. Hentet 6. mars 2022 fra <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/>
- Amnesty International. (u.å.). *LGBTI RIGHTS*. Hentet 6. mars 2022 fra <https://www.amnesty.org/en/what-we-do/discrimination/lgbti-rights/>
- Anderson, C. (2010). Presenting and Evaluating Qualitative Research. *American Journal of Pharmaceutical Education*, 74(8), 141. <https://doi.org/10.5688/aj7408141>
- Anderssen, N., Eggebø, H., Stubberud, E. & Holmelid, E. (2021). *Seksuell orientering, kjønns mangfold og levekår. Resultater fra spørreundersøkelsen 2020*. Nordlandsforskning. <https://hdl.handle.net/11250/2760732>

- Andrea, S. B., Siegel, S. A. R., & Teo, A. R. (2016). Social Support and Health Service Use in Depressed Adults: Findings From the National Health and Nutrition Examination Survey. *General Hospital Psychiatry, 39*, 73–79.
<https://doi.org/10.1016/j.genhosppsy.2015.11.009>
- Asylinfo. (u.å.). Å søke om beskyttelse (asyl). Hentet 18. november 2021 fra
<https://asylinfo.no/Asylum>
- Bahus, B. V. (2020, 29. september). *Asylintervju*. Store norske leksikon.
<https://snl.no/asylintervju>
- Bandura, A. (1989). Regulation of cognitive processes through perceived self-efficacy. *Developmental Psychology, 25*(5), 729-735.
<https://psycnet-apa-org.ezproxy.uio.no/doi/10.1037/0012-1649.25.5.729>
- Bandura, A. (1978). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Advances in Behaviour Research and Therapy, 1*(4), 139–161.
[https://doi.org/10.1016/0146-6402\(78\)90002-4](https://doi.org/10.1016/0146-6402(78)90002-4)
- Barriball, L., & While, A. (1994). Collecting Data Using a Semi-Structured Interview: A discussion paper. *Journal of Advanced Nursing, 19*, 328-335.
<https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1111/j.1365-2648.1994.tb01088.x>
- Berger, P. & Luckmann, T. (1966). *The social construction of reality*. Penguin Books.
- Bjørlykhaug, K. I., Karlsson, B., Hesook, S. K., & Kleppe, L. C. (2021). Social support and recovery from mental health problems: a scoping review. *Nordic Social Work Research, 1*–32. <https://doi.org/10.1080/2156857x.2020.1868553>
- Born, O. D. (1970). Psychological adaptation and development under acculturative stress: Toward a general model. *Social Science & Medicine, 3*(4), 529-547.
[https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1016/0037-7856\(70\)90025-9](https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1016/0037-7856(70)90025-9)
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health, 11*(4), 589–597.
<https://doi.org/10.1080/2159676x.2019.1628806>
- Braun, V. & Clarke, V. (2006) Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*(3)2, 77-101. <https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>

- Bufdir. (2015, 12. mars). *Skeiv*. https://www.bufdir.no/lhbt/LHBT_ordlista/S/Skeiv/
- Bufdir. (2017, 17. mars). *Cisperson/ciskjønnnet/cis*.
https://www.bufdir.no/lhbt/LHBT_ordlista/C/CispersonCiskjonnet/
- Bufdir. (2018, 13. november). *Hva står LHBT for?*
https://www.bufdir.no/lhbt/LHBT_og_levekar_Hva_sier_forskningen/Hva_er_LHBT/
- Bufdir. (2021, 30. november). *Holdninger til lhbtqi-personer*.
https://www.bufdir.no/Statistikk_og_analyse/lhbtqi/Holdninger/#heading26415
- Busetto, L., Wick, W., & Gumbinger, C. (2020). How to use and assess qualitative research methods. *Neurological Research and Practice*, 2(1).
<https://doi.org/10.1186/s42466-020-00059-z>
- Bækkelund, H. (2015, 11. november). *Hva er traumer og traumebehandling?* Norsk Psykologforening. <https://www.psykologforeningen.no/foreningen/aktuelt/aktuelt/hva-er-traumer-og-traumebehandling>
- Carrion, V. G., & Lock, J. (1997). The Coming Out Process: Developmental Stages for Sexual Minority Youth. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*, 2(3), 369–377.
<https://doi.org/10.1177/1359104597023005>
- Cerezo, A., Morales, A., Quintero, D., & Rothman, S. (2014). Trans migrations: Exploring life at the intersection of transgender identity and immigration. *Psychology of Sexual Orientation and Gender Diversity*, 1(2), 170–180. <https://doi.org/10.1037/sgd0000031>
- Cheney, M. K., Gowin, M. J., Taylor, E. L., Frey, M., Dunnington, J., Alshuwaiyer, G., Huber, J. K., Garcia, M. C., & Wray, G. C. (2017). Living Outside the Gender Box in Mexico: Testimony of Transgender Mexican Asylum Seekers. *American Journal of Public Health*, 107(10), 1646–1652. <https://doi.org/10.2105/ajph.2017.303961>
- Cochran, S. D., & Mays, V. M. (2009). Burden of psychiatric morbidity among lesbian, gay, and bisexual individuals in the California Quality of Life Survey. *Journal of Abnormal Psychology*, 118(3), 647–658. <https://doi.org/10.1037/a0016501>
- Cohen, J. (2001). Questions of Credibility: Omissions, Discrepancies and Errors of Recall in the Testimony of Asylum Seekers. *International Journal of Refugee Law*, 13(3), 293–309. <https://doi.org/10.1093/ijrl/13.3.293>

- Coombs, E. & McCarthy, A. (2020). Dare We Question 'The Bard'? *Pearls and Irritations*, 2020. <https://ssrn.com/abstract=3573566>
- Damla, T. & Figen, I. (2022). An Inquiry Into Social Aspects of Objects: Evolution of Prayer Beads Into Digital Counters. *Open AIRE*, 1-12. <https://doi.org/10.5281/zenodo.5837420>
- Delamater, J. D., & Hyde, J. S. (1998). Essentialism vs. social constructionism in the study of human sexuality. *The Journal of Sex Research*, 35(1), 10–18. <https://doi.org/10.1080/00224499809551913>
- Dentato, P. M. (2012). *The minority stress perspective*. American Psychological Association. <https://www.apa.org/pi/aids/resources/exchange/2012/04/minority-stress>
- Dickson-Swift, V., James, E. L., Kippen, S., & Liamputtong, P. (2007). Doing sensitive research: what challenges do qualitative researchers face? *Qualitative Research*, 7(3), 327–353. <https://doi.org/10.1177/1468794107078515>
- Diskrimineringsloven om seksuell orientering. (2013). *Lov om forbud mot diskriminering på grunn av seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk* (LOV-2013-06-21-58). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2013-06-21-58>
- Dworkin, S. L., & O'Sullivan, L. (2005). Actual versus desired initiation patterns among a sample of college men: Tapping disjunctures within traditional male sexual scripts. *The Journal of Sex Research*, 42(2), 150–158. <https://doi.org/10.1080/00224490509552268>
- Elgvin, O., Bue, K. & Grønningsæter, B. A. (2014). *Åpne rom, lukkede rom: LHBT i etniske minoritetsgrupper* (Fafø-rapport 2014:49). <https://www.bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00002732>
- Eggebø, H., Stubberud, E. & Karlstrøm, H. (2018). *Levekår blant skeive med innvandrerbakgrunn i Norge* (NF rapport 9/2018). Nordlandsforskning. <https://bufdir.no/Bibliotek/Dokumentside/?docId=BUF00004766>
- Endringslov til ekteskapsloven (2008). *Lov om endringer i ekteskapsloven, barnelova, adopsjonsloven, bioteknologiloven* (LOV-2008-06-27-53). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2008-06-27-53>
- FN-Sambandet. (2022, 20. april). *Flyktninger*. Hentet 20. april 2022 fra [Flyktninger \(fn.no\)](https://www.flyktninger.no)

- Folkehelseinstituttet. (2015, 11. mai). *Fakta om sosial støtte og ensomhet*.
<https://www.fhi.no/fp/psykiskhelse/psykiskelidelser/sosial-stotte-og-ensomhet---faktaar/>
- Foreningen for kjønns- og seksualitetsmangfold. (u.å.). *Å komme ut sent i livet*. Hentet 1. april, 2022 fra <https://www.foreningenfri.no/informasjon/a-komme-ut-av-skapet/a-komme-ut-sent-i-livet/>
- Frazier, P., Keenan, N., Anders, S., Perera, S., Shallcross, S., & Hintz, S. (2011). Perceived past, present, and future control and adjustment to stressful life events. *Journal of Personality and Social Psychology*, *100*(4), 749–765.
<https://doi.org/10.1037/a0022405>
- Frith, H., & Kitzinger, C. (2001). Reformulating Sexual Script Theory. *Theory & Psychology*, *11*(2), 209–232. <https://doi.org/10.1177/0959354301112004>
- Frøjd, K. E. (2017, 29. juni). *Må homofile asylsøkere føle skam?* Universitetet i Oslo.
<https://www.jus.uio.no/ior/forskning/aktuelle-saker/2017/homofile-asylsokere-skam.html>
- Gagnon, J. H., & Simon, W. (2005). *Sexual conduct: The social sources of human sexuality* (2 utg.). Rutgers.
- Gergen, K. J. (1985). The social constructionist movement in modern psychology. *American Psychologist*, *40*(3), 266–275. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.40.3.266>
- Goffman, E. (1963). *Stigma: notes on the management of spoiled identity*. Prentice-Hall.
- Golembe, J., Leyendecker, B., Maalej, N., Gundlach, A., & Busch, J. (2021). Experiences of Minority Stress and Mental Health Burdens of Newly Arrived LGBTQ* Refugees in Germany. *Sexuality Research and Social Policy*, *18*(4), 1049–1059.
<https://doi.org/10.1007/s13178-020-00508-z>
- Gram, H. K. (2021, 26. januar). *1 av 3 skeive lite tilfreds med egen psykisk helse*. Statistisk sentralbyrå. <https://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/1-av-3-skeive-lite-tilfreds-med-egen-psykisk-helse>
- Gundersen, D. (2020, 9. desember). *nordiske språk*. Store norske leksikon.
https://snl.no/nordiske_spr%C3%A5k

- Helsedirektoratet. (2017, 27. januar). *Forebygging og helsehjelp ved negativ sosial kontroll og tvangsekteskap*. <https://www.helsedirektoratet.no/veiledere/helsetjenester-til-asylsokere-flyktninger-og-familiegjenforente/helsetjenester-for-flyktninger-asylsokere-og-familiegjenforente/forebygging-og-helsehjelp-ved-negativ-sosial-kontroll-og-tvangsekteskap>
- Herek, G. M. (1986). On Heterosexual Masculinity. *American Behavioral Scientist*, 29(5), 563–577. <https://doi.org/10.1177/000276486029005005>
- Hersh, N. (2015). Challenges to Assessing Same-Sex Relationships Under Refugee Law in Canada. *McGill Law Journal*, 60(3). <https://ssrn.com/abstract=2985580>
- Hopkinson, R. A., Keatley, E., Glaeser, E., Erickson-Schroth, L., Fattal, O., & Nicholson Sullivan, M. (2017). Persecution Experiences and Mental Health of LGBT Asylum Seekers. *Journal of Homosexuality*, 64(12), 1650–1666. <https://doi.org/10.1080/00918369.2016.1253392>
- Integrerings- og mangfoldsdirektoratet. (24. juni, 2020). *Er du skeiv og trenger fine ord som kan beskrive deg på arabisk eller somalisk?* <https://www.imdi.no/nora/skeive-begreper/>
- Janssen, D.-J., & Scheepers, P. (2018). How Religiosity Shapes Rejection of Homosexuality Across the Globe. *Journal of Homosexuality*, 66(14), 1974–2001. <https://doi.org/10.1080/00918369.2018.1522809>
- Johnson, M. E., Brems, C., Mills, M. E., Neal, D. B., & Houlihan, J. L. (2006). Moderating Effects of Control on the Relationship Between Stress and Change. *Administration and Policy in Mental Health and Mental Health Services Research*, 33(4), 499–503. <https://doi.org/10.1007/s10488-005-0002-6>
- Jordåen, R. & Berge, B. (2018, 13. november). *Ein kort intro til norsk skeiv historie på 1900-talet*. Bufdir. [Ein kort intro til norsk skeiv historie på 1900-talet \(bufdir.no\)](http://www.bufdir.no/2018/11/13/ein-kort-intro-til-norsk-skeiv-historie-pa-1900-talet)
- Khorami, A. (Reporter). (2022, 20. april). Unnskyld til de skeive. [Episode i TV-program]. Aas, E. I. (Produksjonsleder), *Dagsrevyen*. NRK. <https://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/202204/NNFA19042022/avspiller>

- Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131. *Medical Teacher*, 42(8), 846–854.
<https://doi.org/10.1080/0142159x.2020.1755030>
- Kim, E.-J., & Dimsdale, J. E. (2007). The Effect of Psychosocial Stress on Sleep: A Review of Polysomnographic Evidence. *Behavioral Sleep Medicine*, 5(4), 256–278.
<https://doi.org/10.1080/15402000701557383>
- King, M., Semlyen, J., Tai, S. S., Killaspy, H., Osborn, D., Popelyuk, D., & Nazareth, I. (2008). A systematic review of mental disorder, suicide, and deliberate self harm in lesbian, gay and bisexual people. *BMC Psychiatry*, 8(1), 70.
<https://doi.org/10.1186/1471-244x-8-70>
- Koneru, V. K., Weisman de Mamani, A. G., Flynn, P. M., & Betancourt, H. (2007). Acculturation and mental health: Current findings and recommendations for future research. *Applied and Preventive Psychology*, 12(2), 76-96.
<https://doi.org/10.1016/j.appsy.2007.07.016>
- Kristiansen, W. H. (2022, 6. februar). *Skeiv*. Store medisinske leksikon.
<https://sml.snl.no/skeiv>
- Lee, C., Oliffe, J. L., Kelly, M. T., & Ferlatte, O. (2017). Depression and Suicidality in Gay Men: Implications for Health Care Providers. *American Journal of Men's Health*, 11(4), 910–919. <https://doi.org/10.1177/1557988316685492>
- Legate, N., Ryan, R. M., & Weinstein, N. (2012). Is Coming Out Always a “Good Thing”? Exploring the Relations of Autonomy Support, Outness, and Wellness for Lesbian, Gay, and Bisexual Individuals. *Social Psychological and Personality Science*, 3(2), 145–152. <https://doi.org/10.1177/1948550611411929>
- Lescher-Nuland, B. & van der Ros, J. (2021, 25. desember). *Transperson*. Store medisinske leksikon. <https://sml.snl.no/transperson>
- Logie, C. (2012). The Case for the World Health Organization’s Commission on the Social Determinants of Health to Address Sexual Orientation. *American Journal of Public Health*, 102(7), 1243–1246. <https://doi.org/10.2105/ajph.2011.300599>
- Malterud, K. (2001). Qualitative Research: Standards, challenges, and guidelines. *The Lancet*, 358, 483-488. [https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1016/S0140-6736\(01\)05627-6](https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1016/S0140-6736(01)05627-6)

- Mendos, L. R., Botha, K., Lelis, C. R., De la Pèna, L. E., Savelev, I. & Tan, D. (2020). *State-Sponsored Homophobia. Global legislation overview update*. (ILGA World rapport). <https://ilga.org/state-sponsored-homophobia-report>
- Meyer, I. H. (2003). Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: Conceptual issues and research evidence. *Psychological Bulletin*, 129(5), 674–697. <https://doi.org/10.1037/0033-2909.129.5.674>
- Meyer, I. (1995). Minority Stress and Mental Health in Gay Men. *Journal of Health and Social Behavior*, 36, 38-56. <https://doi.org/10.2307/2137286>
- Millbank, J. (2009). From discretion to disbelief: recent trends in refugee determinations on the basis of sexual orientation in Australia and the United Kingdom. *The International Journal of Human Rights*, 13(2-3), 391–414. <https://doi.org/10.1080/13642980902758218>
- Mohd Fauzi, A. S., Hakim Bin Sa'Idan, A. A., Jamaludin, J., Ismail, W. Z. W., Ismail, I., Sahrim, M., Naeem, B., Mohd Zain, A. S., Mohd Jamal, F. A., & Raisin, S. N. (2020). The Development of Solah Chair Using Electronic Sensor to Assist Disabled Muslims in Performing Prayers. *REKA ELKOMIKA: Jurnal Pengabdian Kepada Masyarakat*, 1(1), 25–34. <https://doi.org/10.26760/rekaelkomika.v1i1.25-34>
- Nadal, K.L., Griffin, K.E., Wong, Y., Hamit, S. & Rasmus, M. (2014). The Impact of Racial Microaggressions on Mental Health: Counseling Implications for Clients of Color. *Journal of Counseling & Development*, (92)1, 57-66. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1002/j.1556-6676.2014.00130.x>
- Pega, F., & Veale, J. F. (2015). The Case for the World Health Organization's Commission on Social Determinants of Health to Address Gender Identity. *American Journal of Public Health*, 105(3), e58–e62. <https://doi.org/10.2105/ajph.2014.302373>
- Piwowarczyk, L., Fernandez, P., & Sharma, A. (2017). Seeking Asylum: Challenges Faced by the LGB Community. *Journal of Immigrant and Minority Health*, 19(3), 723–732. <https://doi.org/10.1007/s10903-016-0363-9>
- Politidirektoratet. (2022). *STRASAK-rapporten Anmeldt kriminalitet og politiets straffesaksbehandling*. Politifagavdelingen, Seksjon for straffesak. <https://www.politiet.no/globalassets/04-aktuelt-tall-og-fakta/strasak/2021/anmeldt-kriminalitet-strasak-2021.pdf>

- Prell, E., & Traeen, B. (2018). Minority Stress and Mental Health Among Bisexual and Lesbian Women in Norway. *Journal of Bisexuality*, 18(3), 278–298.
<https://doi.org/10.1080/15299716.2018.1518180>
- Puyat, J.H. (2013). Is the Influence of Social Support on Mental Health the Same for Immigrants and Non-Immigrants? *J Immigrant Minority Health*, 15(3), 598–605.
<https://doi.org/10.1007/s10903-012-9658-7>
- Quinlan-Davidson, M., Kiss, L., Devakumar, D., Cortina-Borja, M., Eisner, M., & Tourinho Peres, M. F. (2021). The role of social support in reducing the impact of violence on adolescents' mental health in São Paulo, Brazil. *PLOS ONE*, 16(10), e0258036.
<https://doi.org/10.1371/journal.pone.0258036>
- Regjeringen. (2021, 6. desember). *Hva EØS-avtalen omfatter*.
<https://www.regjeringen.no/no/tema/europapolitikk/eos1/hva-avtalen-omfatter/id685024/>
- Regjeringen.no. (2021, 24. juni). *Handlingsplan: Trygghet, mangfold og åpenhet*.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/trygghet-mangfold-og-apenhet/id2863720/>
- Rendle, K. A., Abramson, C. M., Garrett, S. B., Halley, M. C., & Dohan, D. (2019). Beyond exploratory: a tailored framework for designing and assessing qualitative health research. *BMJ Open*, 9(8), e030123. <https://doi.org/10.1136/bmjopen-2019-030123>
- Rotter, J. B. (1966). Generalized expectancies for internal versus external control of reinforcement. *Psychological Monographs: General and Applied*, 80(1), 1–28. <https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1037/h0092976>
- Selim, H., Korkman, J., Pirjatanniemi, E., & Antfolk, J. (2022). Asylum claims based on sexual orientation: a review of psycho-legal issues in credibility assessments. *Psychology, Crime & Law*, 1–30.
<https://doi.org/10.1080/1068316x.2022.2044038>
- Shidlo, A., & Ahola, J. (2013). Mental health challenges of LGBT forced migrants. *Forced Migration Review*, (42), 9-11. <https://www.fmreview.org/sogi/shidlo-ahola>
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (2003). Sexual Scripts: Origins, Influences and Changes. *Qualitative Sociology*, 26(4), 491–497.
<https://doi.org/10.1023/b:quas.0000005053.99846.e5>

- Simon, W., & Gagnon, J. H. (1986). Sexual scripts: Permanence and change. *Archives of Sexual Behavior*, 15(2), 97–120. <https://doi.org/10.1007/bf01542219>
- Skinta, M. D., & Nakamura, N. (2021). Resilience and identity: Intersectional migration experiences of LGBTQ people of color. Tummala-Narra, P (Red.), *Trauma and racial minority immigrants: Turmoil, uncertainty, and resistance* (s. 245–263). American Psychological Association.
<https://psycnet-apa-org.ezproxy.uio.no/record/2021-05763-014>
- Stortinget. (2022, 21. april). *Avkriminalisering av homofili*. <https://www.stortinget.no/nn/om-stortinget/Historikk/avkriminalisering-av-homofili/>
- Stubberud, E. & Eggebø, H. (2020). Voldsutsatthet blant skeive med innvandrerbakgrunn. I Bredal, A., Eggebø, H. & Eriksen, A (red.), *Vold i nære relasjoner i et mangfoldig Norge* (s 107-125). Cappelen Damm Akademisk. <https://doi.org/10.23865/noasp.99>
- Tolkeloven. (2021). *Lov om offentlige organers ansvar for bruk av tolk* (LOV-2021-06-11-79). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2021-06-11-79>
- Tschalaer, M. (2020). Between queer liberalisms and Muslim masculinities: LGBTQI+ Muslim asylum assessment in Germany. *Ethnic and Racial Studies*, 43(7), 1265–1283. <https://doi.org/10.1080/01419870.2019.1640378>
- Tveter, L. (2019). Rett og seksuell orientering – et tilbakeblikk. *Lovdata*. https://lovdata.no/artikkel/rett_og_seksuell_orientering_et_tilbakeblikk/2408
- Universitetet i Oslo. (2021, 8. mars). *Lagringsguiden*.
[Lagringsguiden - Universitetet i Oslo \(uio.no\)](https://www.uio.no/lagring/)
- Universitetet i Oslo. (2020, 7. februar). *Klassifisering av data og informasjon*.
<https://www.uio.no/tjenester/it/sikkerhet/isis/tillegg/lagring/infoklasser.htm>
- Utlendingsdirektoratet. (4.mars, 2020). *UDI har startet med asylintervju igjen*. Hentet 1. mars, 2022 fra <https://www.udi.no/aktuelt/udi-har-startet-med-asylintervju-igjen/>
- Utlendingsdirektoratet. (2018, 17. april). *UDI 2018-004 Seksuell orientering og kjønnsidentitet i søknader om beskyttelse*. https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2018-004/#_Toc510602455
- Utlendingsdirektoratet. (u.å.). *Flyktning*. Hentet 1. mars 2022 fra [Flyktning - UDI](https://www.udi.no/flyktning/)

- Utlendingsdirektoratet. (u.å.). *Informasjon om EU/EØS- regelverket*.
<https://www.udi.no/ord-og-begreper/eueos-borger/#undefined>
- Utlendingsdirektoratet. (u.å.). *Klage på et vedtak*.
<https://www.udi.no/ord-og-begreper/klage-pa-et-vedtak/#link-1009>
- Utlendingsdirektoratet. (2020, 30. oktober). *UDI 2013-011 Intervju i søknader om beskyttelse*.
https://www.udiregelverk.no/rettskilder/udi-retningslinjer/udi-2013-011/#2.1.2.1_Form%C3%A5let_med_intervjuet
- Utlendingsloven. (2008). *Lov om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (LOV-2008-05-15-35)*. Lovdata. <https://lovdata.no/lov/2008-05-15-35>
- Utlendingsnemda. (2017, 18. april). *UNE vurderer saken din*.
<https://www.une.no/saken-din/saksbehandling/une-vurderer-saken-din/>
- Wallston, K. (2001). Control Beliefs: Health Perspectives. *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, 2724-2726.
<https://doi-org.ezproxy.uio.no/10.1016/B0-08-043076-7/03799-2>
- Watts, S. (2014). User Skills for Qualitative Analysis: Perspective, Interpretation and the Delivery of Impact. *Qualitative Research in Psychology*, 11(1), 1–14.
<https://doi.org/10.1080/14780887.2013.776156>
- Wiederman, M. W. (2015). Sexual Script Theory: Past, Present, and Future. In *Handbooks of Sociology and Social Research* (pp. 7–22). Handbooks of Sociology and Social Research. https://doi.org/10.1007/978-3-319-17341-2_2
- World Health Organization. (2006). *Defining sexual health: Report of a technical consultation on sexual health*. (28-31 January 2002).
https://www.who.int/reproductivehealth/publications/sexual_health/defining_sh/en/
- World Health Organization. (u.å.). *Social determinants of health*. Hentet 22. april, 2022.
https://www.who.int/health-topics/social-determinants-of-health#tab=tab_2
- Yoshino, K. (2002). Covering. *The Yale Law Journal* 111(4), 769-939.
<https://doi.org.ezproxy.uio.no/797566>

Zhou, Y., & Wang, J. (2020). Social support and mental health status of internal migrants in Beijing. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 48(4), 1–16. <https://doi.org/10.2224/sbp.8193>

Vedlegg 1: rekrutterings flyer, norsk og engelsk
Har du vært gjennom asylintervju og vil snakke om det?

Jeg vil gjerne lytte!

Jeg leter etter asylsøkere som søker eller har søkt beskyttelse i Norge på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet og som har kjennskap til engelsk eller norsk språk. Jeg ønsker å forstå din opplevelse av intervjuet med ansatte i UDI. Dine unike opplevelser kan bidra til mer kunnskap om ivaretagelse av andre skeive asylsøkere i intervjusituasjonen. Din deltakelse i prosjektet vil være å bli intervjuet av meg i ca en time. Du være helt anonym, og du vil ikke kunne gjenkjennes i det ferdige prosjektet. Dette er en masteroppgave knyttet til Psykologisk Institutt ved Universitetet i Oslo.

Ta kontakt med meg på mail: matheah@student.sv.uio.no eller telefon: (+47) 480 49 753 hvis du ønsker mer informasjon og/eller ønsker å delta.

Jeg gleder meg til å høre fra deg!

Med vennlig hilsen fra Mathea

Have you been through an asylum interview and want to talk about it?

I would like to hear about it!

I am looking for asylum seekers who are applying for or have applied for, protection in Norway because of their sexual identity or gender identity and who are familiar with English or Norwegian language. I want to understand your experience of the interview with UDI employees. Your unique experiences can contribute to more knowledge about safeguarding of other queer asylum seekers in the interview situation. Your participation in the project will be to be interviewed by me for about an hour. You will be completely anonymous, and you will not be recognizable in the finished project. This is a master's thesis related to the Department of Psychology at the University of Oslo.

Please contact me by mail: matheah@student.sv.uio.no or phone: (+47) 480 49 753 if you would like more information and/or would like to participate.

I am looking forward to hear from you!

Sincerely, Mathea

Vedlegg 2: intervjuguide, norsk og engelsk

Norsk:

Innledende spørsmål:

- Hvor lenge er det siden du var på intervju med UDI/UNE?
- Hvor lenge varte intervjuet?
- Hvor gjennomførte du intervjuet med UDI? (land)

Opplevelser av intervjuet:

- Hva tenkte du om intervjuet før du skulle inn? Hvordan hadde du det da?
- Da du kom inn døren til der intervjuet skulle være; hvordan var det å være deg da?
- Hva tenkte du om personen(e) som intervjuet deg? Hvorfor det?
- Var du alene på intervjuet eller var det noen andre der sammen med deg? Hva tenkte/følte du om de som var på intervjuet?

Mulige utdypningsspørsmål:

- Hva tenkte du om det?
- Hva gjorde du da?
- Hvordan fikk det deg til å føle?

Kommunikasjon:

- Hvordan var det for deg å snakke om din seksuelle identitet eller kjønnsidentitet på intervjuet?
- Hvilke tanker gjorde du deg da du satt der?
- Hva synes du om måten intervjueren stilte deg spørsmål på?

Mulige utdypningsspørsmål:

- Hva tenkte du om det?
- Hva gjorde du da?
- Hvordan fikk det deg til å føle?

Ivaretakelse:

- Hvordan opplevde du å bli ivaretatt på intervjuet? Hvordan var det for deg? Hva tenker du om det?
- Er det noe du tenker burde vært gjort annerledes? Hvorfor det? Hva ville det endret for deg?

- Hvordan følte det etter at intervjuet var over? Hva tenkte du da?

Avslutning:

Er det noe du ønsker å si eller legge til helt til slutt?

Engelsk:

Introductory questions

- How long has it been since you were interviewed by UDI/UNE?
- For how long did the interview last?
- Where were you when you had your interview with UDI? (country)

Experiences of the interview

- What were your thoughts/feelings about the interview before you went in? How were you at that time?
- When you walked through the door where the interview was to take place; what was it like to be you at that moment?
- What kind of impression did you get from the interviewer? Why do you think that is?
- Were you alone with the interviewer or was anyone else there with you? How did you feel/think about the people who were in the interview?

Questions for elaboration

- What did you think about that?
- What did you do when that happened?
- How did that make you feel?

Communication

- When sitting in your interview, what thoughts did you have whilst asked to talk about your sexual orientation or gender identity? How did that make you feel?
- What were your thoughts when you were sitting there?
- What do you think about the way the interviewer was asking you questions?

Questions for elaboration

- What did you think about that?

- What did you do when that happened?
- How did that make you feel?

Safeguarding

- How did you experience being taken care of in the interview? How was that for you? What are your thoughts about that?
- Is there anything you think should have been done differently? Why do you think that is? What would that have changed for you?
- How did you feel after the interview was over? What did you think at that time?

Concluding remarks

- As we near the end of the interview, is there anything that you would like to add?

Vedlegg 3: informasjonsskriv og samtykkeskjema, norsk og engelsk

Norsk:

Vil du delta i forskningsprosjektet

”Skeive asylsøkere på intervju med myndighetspersoner i UDI”?

Formålet med prosjektet er å undersøke hvordan skeive asylsøkere føler seg ivaretatt under intervjusituasjonen med myndighetspersoner i UDI. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Skeive asylsøkere kan ha smertefulle erfaringer fra forfølgelse eller annen diskriminering på grunn av sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet. Slike erfaringer kan bidra til at skeive asylsøkere er særlig sårbare i intervjusituasjoner med myndighetspersoner i UDI. I mange tilfeller kan myndighetspersoner som vurderer disse asylsakene ha utfordringer med å fastslå asylsøkernes troverdighet som skeiv. Samtidig kan det være utfordrende for skeive asylsøkere å kommunisere sin seksuelle identitet eller kjønnsidentitet til myndighetspersoner som intervjuer dem. Det er derfor viktig at myndighetspersoner tilrettelegger for en trygg ramme rundt intervjusituasjonen. Det eksisterer foreløpig lite forskning på intervjusituasjonen fra skeive asylsøkeres perspektiv i Norge. Det foreliggende prosjektet retter seg derfor mot å bidra til å øke denne kunnskapen.

For å undersøke dette, skal prosjektet å svare på de tre følgende hovedspørsmålene:

- 1) Hvordan opplever skeive asylsøkere intervjuet med myndighetspersoner i UDI?
- 2) Hvordan opplever skeive asylsøkere kommunikasjonen med myndighetspersonen(e) på intervjuet?
- 3) Hvilke faktorer opplever skeive asylsøkerne selv er sentrale for å ivareta dem under intervjusettingen?

Forskningsprosjektet er en kvalitativ mastegradstudie tilknyttet Psykologisk institutt ved Universitetet i Oslo. Oppgaven vil bli gjort tilgjengelig i DUO vitenarkiv etter endt prosjektslutt. Resultatene kan bli gjort tilgjengelig som en publikasjon for et større publikum etter endt prosjektslutt.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Universitetet i Oslo er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du har erfaringer fra ditt intervju med myndighetspersoner i UDI. Som en mulig informant i dette prosjektet er disse erfaringene, og din unike opplevelse rundt intervjusituasjonen, viktige for å forstå hvordan intervjusituasjonen kan oppleves for skeive asylsøkere. Utvalgskriteriene

i dette prosjektet er at informantene har søkt asyl i Norge på grunn av frykt for forfølgelse i eget opprinnelsesland, på grunn av egen seksuelle identitet eller kjønnsidentitet, og at de har kjennskap til norsk eller engelsk språk. Det er ønskelig å rekruttere mellom 6 og 10 informanter. Rekrutteringen vil foregå i samarbeid med Skeiv Verden.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, vil du delta på et intervju med lydopptak. Det vil vare ca. 45 minutter og det vil mest sannsynlig finne sted i september-oktober 2021 i et uforstyrret lokale. På intervjuet vil det kun være deg og meg til stede. Intervjuet inneholder spørsmål om hvordan du hadde det før intervjuet med myndighetspersonen(e) i UDI, hvordan du opplevde det å snakke om din seksuelle orientering eller kjønnsidentitet med myndighetspersonen(e), hvilke tanker du gjorde deg om den eller dem som intervjuet deg og hvilke behov du hadde for å bli ivaretatt under intervjuet.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Det vil ikke påvirke utfallet av din asylsøknad, eller andre forhold til UDI eller IMDi å delta i dette prosjektet.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

- Intervjuene vil bli lagret i henhold til etiske retningslinjer. Det vil kun være prosjektansvarlig Bente Træen og masterstudent Mathea Homme som har tilgang til intervjuene.
- Intervjuet vil bli tatt opp ved bruk av Nettskjemas diktafon-app. Dataene i dette prosjektet klassifiseres som røde, og vil som følge av dette lagres ved bruk av Tjenester for Sensitive Data (TSD). Opptak av intervjuene blir ikke lastet ned på telefonen, men de vil bli lyttet til -og skrevet ned (transkribert), i TSD. Hvert intervju vil bli gitt en kode på en kodeliste. Kodelisten vil bli oppbevart separat fra intervjuet, navnet ditt og samtykkeskjemaet. Dette er for å sikre din anonymitet.
- Deltakere vil bli anonymisert og vil ikke kunne gjenkjennes i det ferdige prosjektet. Dersom du ønsker, er du velkommen til å ta kontakt for å lese gjennom oppgaven før den leveres til sensur.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene anonymiseres når prosjektet avsluttes/oppgaven er godkjent, noe som etter planen er innen 1. juni 2022.

Lydopptak og personopplysninger vil bli slettet ved prosjektslutt. Det vil ikke være noen opplysninger som kan tilbakeføres til deg.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Universitetet i Oslo har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med: Psykologisk Institutt, Universitetet i Oslo ved

- Masterstudent Mathea Homme matheah@student.sv.uio.no
- Prosjektansvarlig professor Bente Træen, bente.traen@psykologi.uio.no eller
- Vårt personvernombud: Roger Markgraf-Bye, personvernombud@uio.no

Hvis du har spørsmål knyttet til NSD sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Bente Træen

(Forsker/veileder)

Mathea Homme

(student)

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet Skeive asylsøkere på intervju med myndighetspersoner i UDI, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervju med lydopptak

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Engelsk:

Are you interested in taking part in the research project "Queer asylum seekers on interview with UDI officials"?

This is an inquiry about participation in a research project where the main purpose is to explore how queer asylum seekers feels taken care of in the interview situation with UDI officials. In this letter we will give you information about the purpose of the project and what your participation will involve.

Purpose of the project

Queer asylum seekers may have painful experiences of persecution or other discrimination due to their sexual identity or gender identity. Such experiences can contribute to queer asylum seekers being particularly vulnerable in interview situations with UDI officials. In many cases, officials considering these asylum cases may have challenges in determining the credibility of asylum seekers as queer. At the same time, it can be challenging for queer asylum seekers to communicate their sexual identity or gender identity to the government officials who interview them. It is therefore important that officials facilitate a safe framework around the interview situation. So far, little research exists on the interview situation from the perspective of queer asylum seekers in Norway. The present project is therefore aiming to contribute to increase this knowledge.

To investigate this, the project should answer the following three main questions:

- 1) How do queer asylum seekers experience interviews with UDI officials?
- 2) How do queer asylum seekers experience communication with the official(s) in the interview?
- 3) Which factors do queer asylum seekers experience are central to safeguarding them during the interview setting?

The research project is a qualitative master`s degree study affiliated with the Department of Psychology at the University of Oslo. The thesis will be made available in DUO Research Archive after the end of the project. The results may be made available as a publication to a larger audience at the end of the project.

Who is responsible for the research project?

University of Oslo is the institution responsible for the project.

Why are you being asked to participate?

You have valuable experiences from your interview with UDI officials. As a possible informant in this project, your unique experience around the interview situation is important for understanding how the interview situation can be experienced for queer asylum seekers. The selection criteria in this project are that the informants have applied for asylum in Norway due to fear of persecution in their country of origin due to their sexual identity or gender identity, and that they are familiar with the Norwegian or English language. It is desirable to recruit between 6 and 10 informants. The recruitment will take place in cooperation with Queer World.

What does participation involve for you?

If you choose to participate in the project, you will participate in an interview with audio recordings. It will last approximately 45 minutes and it will most likely take place in September-October 2021 in an undisturbed room at the University of Oslo. At the interview, only you and me will be present. The interview contains questions about how you felt before the interview with the UDI official(s), how you felt about talking about your sexual identity or gender identity with the official(s), what thoughts you had about the person or persons who interviewed you and what kind of needs that were met or should have been met for you to experience you were being safeguarded during the interview.

Participation is voluntary

Participation in the project is voluntary. If you chose to participate, you can withdraw your consent at any time without giving a reason. All information about you will then be made anonymous. There will be no negative consequences for you if you chose not to participate or later decide to withdraw. It will not affect the outcome of your asylum application, or any other relationship with the UDI or IMDi to participate in this project.

Your personal privacy – how we will store and use your personal data

We will only use your personal data for the purpose(s) specified in this information letter. We will process your personal data confidentially and in accordance with data protection legislation (the General Data Protection Regulation and Personal Data Act).

- The interviews will be stored in accordance with ethical guidelines. Only Project Leader Bente Træen and master's student Mathea Homme have access to the interviews
- The interview will be recorded using Nettskjema's Dictaphone app. The data in this project is classified as red and will as a result be stored using Sensitive Data Services (TSD). Recordings of the interviews will not be downloaded on any private phone, but they will be listened to and written down (transcribed) in TSD. Each interview will be given a code on a code list. The code list will be kept separately from the interview, your name and the consent form. This is to ensure your anonymity.
- Participants will be anonymized and will not be recognizable in the finished project. If you wish, you are welcome to contact me to review the thesis before it is submitted for grading.

What will happen to your personal data at the end of the research project?

The project is scheduled to end by June 1, 2022. The information is anonymized when the project is completed/thesis is approved. Audio recordings and personal data will be deleted at the end of the project. There will be no information that can be traced back to you.

Your rights

So long as you can be identified in the collected data, you have the right to:

- access the personal data that is being processed about you
- request that your personal data is deleted
- request that incorrect personal data about you is corrected/rectified
- receive a copy of your personal data (data portability), and
- send a complaint to the Data Protection Officer or The Norwegian Data Protection Authority regarding the processing of your personal data

What gives us the right to process your personal data?

We will process your personal data based on your consent.

Based on an agreement with the University of Oslo, NSD – The Norwegian Centre for Research Data AS has assessed that the processing of personal data in this project is in accordance with data protection legislation.

Where can I find out more?

If you have questions about the project, or want to exercise your rights, contact: Department of Psychology, University of Oslo via

- Master`s student Mathea Homme matheah@student.sv.uio.no
- Project Leader Professor Bente Træen bente.traen@psykologi.uio.no
- Our Data Protection Officer: Roger Markgraf-Bye, personvernombud@uio.no
- NSD – The Norwegian Centre for Research Data AS, by email: (personvertjenester@nsd.no) or by telephone: +47 55 58 21 17.

Yours sincerely,

Bente Træen
(Researcher/supervisor)

Mathea Homme
(Student)

Consent form

I have received and understood information about the project Queer asylum seekers on interview with UDI officials and have been given the opportunity to ask questions. I give consent:

- to participate in an interview with audio recording.

I give consent for my personal data to be processed until the end date of the project, approx. June 1st, 2022.

(Signed by participant, date)

Vedlegg 4: Etisk vurdering NSD

Referansenummer

677706

Prosjekttittel

Skeive asylsøkere på intervju med myndighetspersoner i UDI

Behandlingsansvarlig institusjon

Universitetet i Oslo / Det samfunnsvitenskapelige fakultet / Psykologisk institutt

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Bente Træen, bente.traen@psykologi.uio.no, tlf: 22845178

Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

Kontaktinformasjon, student

Mathea Homme, mateah@student.sv.uio.no, tlf: 48049753

Prosjektperiode

01.07.2021 - 31.05.2022

Vurdering (1)

15.07.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen vil være i samsvar med personvernlovgivningen, så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet 15.07.2021 med vedlegg, samt i meldingsdialogen mellom innmelder og NSD. Behandlingen kan starte.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige personopplysninger og særlige kategorier av personopplysninger om helse og seksuell orientering frem til 31.05.2022

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 nr. 11 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse, som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake.

For alminnelige personopplysninger vil lovlige grunnlag for behandlingen være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 a.

For særlige kategorier av personopplysninger vil lovlig grunnlag for behandlingen være den registrertes uttrykkelige samtykke, jf. personvernforordningen art. 9 nr. 2 bokstav a, jf. personopplysningsloven § 10, jf. § 9 (2).

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen:

- om lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet.

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må prosjektansvarlig følge interne retningslinjer/rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilken type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fyll-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Kontaktperson hos NSD: Kajsa Amundsen

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 5: Etisk vurdering Psykologisk Institutt

UiO : University of Oslo

Faculty of Social Sciences – Departement of Psychology

Mathea Homme
Bente Træen

Ref.number: **15192511**

Date: 8 September 2021

Ethical evaluation of research project

Your project, "Queer asylum seekers on interview with government officials in UDI" has been ethically evaluated by the Department of Psychology's internal research ethics committee.

After the evaluation The Department of Psychology's internal research ethics committee recommend the project.

Sincerely yours, on behalf of the Committee,

Professor Silje Endresen Reme, Head of Committee

Members of the Department of Psychology's Research Ethics Committee

<https://www.uio.no/for-ansatte/enhetssider/sv/psi/psi-eng/internal-ethics-committee/index.html>

Postal address:
E-mail:
www.uio.no

